8 лістапада 1994 г.
Аўторак
№ 119 (13836)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдаецца з 1921 года

БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

Фота Сяргея БРУШКО.

Кур'ер "ЧЗ"

ЧЫНОЎНІКАЎ СТАЛА МЕНШ

З 1 лістапада на трэць скараціўся апарат Гродзенскага аблвыканкама.

Рашэнне прынята ў адпаведнасці з указам прэзідэнта. Гэта другое па ліку скарачэнне штатаў установы ў бягучым годзе.

БЕЛІНФАРМ.

МЕДЫКІ ЕДУЦЬ У БЕЛАСТОК

Сёння беларускія медыкі ўпершыню накіраваліся на II Міжнародны кірмаш "FAR-MEDIC'94", які прадзіць у Беластоку.

Іх паездка стала магчымай дзякуючы Цэнтру падтрымкі прадпрымальніцтва "Цэнтр-XXI стагоддзе", а таксама пры дапамозе польскага Цэнтра кірмашоў і садзейнічання ўсходняму рынку. У беларускую дэлегацыю ўвайшлі каля 30 урачоў-практыкаў — хірургаў, тэрапеўтаў, стаматолагаў, гінеколагаў, педыятраў. Сярод іх — работнікі Міністэрства аховы здароўя, галоўныя ўрачы раённых бальніц, радавыя спецыялісты. Прычым, самае большае прадстаўніцтва забяспечана ўрачам Гомельскай вобласці (14 чалавек). У паездцы прымаюць удзел і спецыялісты Беларускай гастраэнтэралагічнай асацыяцыі, медыцынскіх фірм і вытворчых аб'яднанняў. Беларускія дэлегаты пазнаёмяцца на кірмашы з фармацэўтычнай прадукцыяй яго ўдзельнікаў, наведаюць спецыялізаваныя семінары, а таксама абмяркуюць з вытворцамі магчымасці паставак у Беларусь лекаў і медыцынскага абсталявання, стварэння ў рэспубліцы сумеснай медыцынскай вытворчасці.

Наталля ВАЛАКІДА.

ДАПАМОГ ФОНД СОРАСА

Імя гродзенскага вучонага, загадчыка лабараторыі Інстытута біяхіміі АН Рэспублікі Беларусь Міхася Бушмы стала вядома далёка за межамі рэспублікі. Фонд Сораса падтрымаў яго даследаванні па вывучэнню ператварэння лекаў у арганізме чалавека і фінансаваў паездку ў Парыж на навуковую канферэнцыю па гэтай праблеме.

Даклад навукоўца выклікаў вялікую зацікаўленасць у медыцынскім свеце. Акрамя таго, Міхась Бушма атрымаў адразу два гранты фонду Сораса. Зараз вучоны рыхтуецца да ўдзелу ў другім туры конкурсу на лепшы падручнік па экалогіі.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

АБЛВЫКАНКАМ ЗАСЛУХАЎ... ЗІМУ

І віцебскае абласное кіраўніцтва засталося заклапочаным. Няпростая сітуацыя чакае зімой вялікія гарады, яшчэ больш складанае становішча ў невялікіх пасёлках, дзе мясцовы бюджэт не дае магчымасці набыць неабходную колькасць паліва.

Таму гарадскім пасёлкам Коханава, Обаль і Бігосава вырашана выдзеліць 600 мільёнаў рублёў з пазабюджэтнага фонду вобласці.

ЗЯМЛЯ ГУЛЯЦЬ НЕ ЛЮБІЦЬ

Беспрэцэдэнтнае рашэнне прыняў нядаўна выканкам Бешанковіцкага раённага Савета. Ён вырашыў канфіскаваць у грамадзяніна А.В.Скопа зямельны ўчастак плошчай 28,2 гектара, які быў раней выдзелены яму пад фермерскую гаспадарку.

Матывацыя такога рашэння вельмі простая: фермер не апрацоўваў зямлю. Участак вернецца да свайго ранейшага гаспадара — калгаса "Ленінскі шлях".

Уладзімір МІХНО.

НАШЫ ПЕРАМАГЛІ. ЗНІМЕМ ШАПКІ

Першая беларуская экспедыцыя на Гімалаі нарэшце дасягнула жаданай мэты: 23 кастрычніка прыблізна ў 17 гадзін па мясцоваму (непальскаму) часу даволі вядомы наш альпініст 32-гадовы ўрач з Барысава Віктар Кульбачэнка падняўся на галоўную вяршыню Канчынджангі (8598 м) і ўмацаваў там сцягі Непала і Беларусі.

Дарога каштавала нашым альпіністам гэтая перамога. 10 кастрычніка загінулі Кацярына Іванова з Іркуцка (удзельніца расійскай групы, што далучылася да беларусаў пад час узыходжання) і мінчанін Сяргей Жвірбля. На вышыні 6700 іхняя палатка была раптоўна завалена вялізнай масай снегу і лёду. У дзень узыходжання з вышыні 8300 м сарвалася і бясследна знікла балгарская альпіністка Іарданка Дзімітрава. Да гэтага часу іхнія целы не знайшлі.

Кіраўнік экспедыцыі Сяргей Новікаў вырашыў спыніць пошукі і спускацца ўніз.

Ян ВЕРБА.

БРЫДЖ-КЛУБ У ГРОДНА

Незвычайнае для нас аматарскае аб'яднанне — брыдж-клуб — з'явілася ў Гродна.

Пакуль прыхільнікаў арыстакратычнай гульні ў абласным цэнтры няшмат — усяго два дзесяткі, — але дзверы клуба адчынены для ўсіх жадаючых.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

ДАПАМОЖАМ БРАТАМ МЕНШЫМ!

Колькі вакол нас бяздомных сабак і кошак! Паводле звестак санітарнай службы, за мінулы год у Мінску было знішчана каля 10 тысяч бадзяжных жывёл.

Каб дапамагчы нашым братам меншым, створана Беларускае таварыства аховы жывёл. У таварыства пакуль няма памяшкання, хоць гарадскія ўлады і абяцалі дапамагчы. Таму сябрам арганізацый даводзіцца трымаць сабак і кошак дома. Тым, хто можа даць прытулак бяздомным сабакам і кошкам, таварыства будзе аказваць матэрыяльную і ветэрынарную дапамогу, даваць кансультацыі па догляду.

Ганна МАСЛЯКОВА.

МАЛАДЗЁЖНАЙ ПАЛІТЫЦЫ ТАКСАМА ТРЭБА ВУЧЫЦЦА

Абмяркуюць праблемы рэалізацыі маладзёжнай палітыкі ў Беларусі, а таксама падзеляцца вопытам, набытым за час стажыроўкі ў Германіі, удзельнікі сустрэчы, якая адкрываецца сёння ў Мінску.

У рамках падпісанага ў канцы мінулага года камюніке 28 беларускіх спецыялістаў атрымалі магчымасць папрацаваць у нямецкіх дзяржаўных структурах, якія займаюцца моладдзю. За гэты час яны азнаёміліся з работай сацыяльнай службы нямецкай моладзі, вырашэннем пытанняў беспрацоўя, маладзёжнай злачыннасці, падтрымкі дзяржавай маладзёжнай палітыкі.

На думку беларускіх спецыялістаў, вопыт нямецкіх калег аказаўся карысным. Ужо сёння можна выкарыстоўваць усё тое каштоўнае, што было ўбачана ў Германіі. Пра гэта і пойдзе гутарка на сустрэчы.

Курсы валют на 8 лістапада:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	6560	6780	4313	4476
"Прыор"	6600	6700	4400	4470
"Дукат"	6600	6800	4350	4500

АФІЦЫЙНА

ПАСТАНОВА

Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31 кастрычніка 1994 г. № 154
АБ ПАВЫШЭННІ ПАМЕРУ МІНІМАЛЬНАЙ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАТЫ

Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

1. Міністэрствам, іншым цэнтральным органам кіравання, мясцовым органам выканаўчай улады, кіраўнікам прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, фінансуемых з бюджэту, забяспечыць пераразлік заработнай платы і акладаў работнікаў у адпаведнасці з устаноўленай Указам прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17 кастрычніка 1994 г. № 156 стаўкай першага разраду і каэфіцыентамі Адзінай тарыфнай сеткі.

2. Увесці з 1 лістапада 1994 г. для работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, фінансуемых з бюджэту, даплаты (замест тых, якія дзейнічалі раней) да тарыфных ставак і службовых акладаў, разлічаных у адпаведнасці з Адзінай тарыфнай сеткай, тарыфікуемых з 1-га да 2-га разраду, — 10.000 рублёў, з 2-га да 3-га — 8.800 рублёў, з 3-га да 4-га — 7.500 рублёў, з 4-га да 5-га — 6.300 рублёў, з 5-га да 6-га — 5.200 рублёў, з 6-га да 7-га — 4.000 рублёў і па 7-му разраду — 2.700 рублёў.

Міністэрству працы перагледзець нарматыўныя акты, якія рэгулююць пытанні аплаты працы.

3. Павялічыць з 1 лістапада 1994 г. памеры дзяржаўных стыпендый студэнтам вышэйшых навучальных устаноў да 130 працэнтаў, а навучэнцам сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў — да 110 працэнтаў мінімальнай заработнай платы.

4. Захаваць устаноўленыя пастановай Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10 жніўня 1994 г. № 3 "Аб мерах па аказанню фінансавай падтрымкі асобным катэгорыям грамадзян" штомесячныя грашовыя кампенсацыі непрацуючым пенсіянерам, якія атрымліваюць працоўныя і сацыяльныя пенсіі, пенсіянерам, што працуюць у калгасах, саўгасах і на іншых сельскагаспадарчых прадпрыемствах; сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей; непрацуючым працаздольным грамадзянам, што даглядаюць інвалідаў 1 групы або састарэлых, якія маюць патрэбу згодна з заключэннем лячэбнай установы ў пастаянным доглядзе, ці дасягнуўшым 80 гадоў, а таксама догляд дзіцяці-інваліда ва ўзросце да 16 гадоў; студэнтам вышэйшых і навучэнцам сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў (якія не атрымліваюць харчаванне); грамадзянам, што атрымліваюць дапамогу па беспрацоўю і стыпендыі пры праходжанні прафесійнай падрыхтоўкі, павышэнні кваліфікацыі па накіраванню Дзяржаўнай службы занятасці.

5. Міністэрству сацыяльнай абароны, Міністэрству абароны, Міністэрству ўнутраных спраў, Камітэту дзяржаўнай бяспекі з 1 лістапада 1994 г. зрабіць пераразлік пенсій, зыходзячы з новага памеру мінімальнай заработнай платы.

Міністэрству працы сумесна з Міністэрствам фінансаў у тыднёвы тэрмін перагледзець памеры дзяржаўных дапамог сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей, і памеры дзяржаўных стыпендый студэнтам і навучэнцам.

6. Павялічыць з 1 лістапада 1994 г. у 2 разы назначаныя да ўказанай даты дапамогі па беспрацоўю і стыпендыі грамадзянам, якія праходзяць прафесійную падрыхтоўку, павышаюць кваліфікацыю па накіраванню Дзяржаўнай службы занятасці.

7. Прызнаць страціўшымі сілу:

пункт 2 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10 сакавіка 1994 г. № 136 "Аб дадатковых мерах па сацыяльнай абароне насельніцтва" (ЗП Рэспублікі Беларусь, 1994 г., № 8, арт. 113);

пункты 1 і 5 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 17 чэрвеня 1994 г. № 460 "Аб матэрыяльнай падтрымцы малазабяспечаных слаёў насельніцтва" (ЗП Рэспублікі Беларусь, 1994 г., № 17—18, арт.355);

пункт 1 пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30 чэрвеня 1994 г., № 481 "Аб павышэнні памеру мінімальнай заработнай платы і асобных сацыяльных выплат" (ЗП Рэспублікі Беларусь, 1994 г. № 19, арт.366).

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь М.ЧЫГІР.

31 кастрыніка 1994 г. г.Мінск.

КАМЕНТАРЫЙ

ДА ПАСТАНОВЫ КАБІНЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АД 31 КАСТРЫЧНІКА 1994 г. № 154 "АБ ПАВЫШЭННІ МІНІМАЛЬНАЙ ЗАРАБОТНАЙ ПЛАТЫ"

Урад Рэспублікі Беларусь праводзіць планамерную работу па падтрыманню жыццёвага ўзроўню насельніцтва.

Указам прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17 кастрычніка 1994 г. № 156 "Аб павышэнні мінімальнай заработнай платы" з 1 лістапада 1994 г. устаноўлены мінімальная заработная плата 20 тысяч рублёў і тарыфная стаўка першага разраду ў памеры 22 тысяч рублёў у месяц, а пастановай Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31 кастрычніка 1994 г. № 154 для работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, фінансуемых з бюджэту, уведзены даплаты (замест раней дзеючых) да тарыфных ставак (службовых акладаў) у адпаведнасці з адзінай тарыфнай сеткай, тарыфікуемых з 1-га да 2-га разраду — 10 тысяч рублёў, з 2-га да 3-га — 8800, з 3-га да 4-га — 7500, з 4-га да 5-га — 6300, з 5-га да 6-га — 5200, з 6-га да 7-га — 4 тысячы рублёў і па 7-му разраду — 2700 рублёў.

Зыходзячы з гэтага, памер тарыфнай стаўкі, напрыклад, рабочага першага разраду з улікам даплат складзе з лістапада г.г. 32 тысячы рублёў (22 тысячы х 1,0) 10 тысяч, а рабочага чацвёртага разраду — 49420 рублёў (22 тысячы х 1,96) 6300, дзе 1,0 і 1,96 адпаведна тарыфныя каэфіцыенты рабочых 1-га і 4-га разрадаў адзінай тарыфнай сеткі.

Для работнікаў, якім устанаўліваюцца месячныя аклады і адпаведнымі пастановамі Дзяржкампрацы Рэспублікі Беларусь, улічваючы характар і ўмовы працы, прадугледжаны павышаючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак (прыбіральшчыкі памяшканняў і тэрыторый, апальшчыкі, дворнікі, гардэробшчыкі, падсобныя рабочыя першага разраду, ліфцёры, якія маюць тарыфны каэфіцыент 1,0) у памеры 1,1, а прыбіральшчыкі памяшканняў, якія выкарыстоўваюць дэзінфіцыруючыя сродкі пры прыбіранні туалетаў, — у 1,2, месячны аклад, напрыклад, прыбіральшчыка памяшканняў складзе 34200 рублёў (22 тысячы х 1,0 х 1,1) 10 тысяч, дзе 1,0 — тарыфны каэфіцыент, 1,1 — павышаючы каэфіцыент за ўмовы працы.

У аналагічным парадку разлічваюцца месячныя аклады іншых работнікаў, тарыфікуемых па-за разрадамі адзінай тарыфнай сеткі, каэфіцыенты якіх знаходзяцца на ўзроўні з 1-га па 7-ы разрад уключна.

Напрыклад, для аператара ЭВМ устаноўлены тарыфны каэфіцыент 2,74, які знаходзіцца паміж 6-ым і 7-ым разрадамі адзінай тарыфнай сеткі. Прымаючы ў разлік гэты каэфіцыент і размер устаноўленай урадам даплаты, месячны аклад аператара складзе 64280 рублёў (22 тысячы х 2,74) 4 тысячы.

Прадпрыемствы, установы і арганізацыі, на якія пашыраецца дзеянне закона "Аб прадпрыемстве ў Рэспубліцы Беларусь", што прынялі рашэнне аб прымяненні адзінай тарыфнай сеткі і стаўкі першага разраду, зацверджанай урадам, таксама могуць прымяняць даплаты, прадугледжаныя пастановай Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31 кастрычніка 1994 г. № 154.

Пры гэтым захоўваюць сваю значнасць павышаючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак і акладаў па тэхналагічных відах работ, вытворчасцях і галінах, зацверджаныя пастановай Дзяржкампрацы ад 21 студзеня 1993 года № 5.

У гэтым выпадку памер тарыфнай стаўкі, напрыклад, рабочага 3-га разраду, занятага ў вытворчасцях, дзе ўстаноўлены павышаючы каэфіцыент 1,2, складзе 52116 рублёў (22 тысячы х 1,69 х 1,2) 7500, дзе 1,69 — каэфіцыент 3-га разраду адзінай тарыфнай сеткі, а 1,2 — павышаючы каэфіцыент.

Пастановай Кабінета Міністраў прадугледжаны меры сацыяльнай абароны і непрацаздольнай часткі насельніцтва. У прыватнасці, у 2,6 раза павялічваюцца стыпендыі студэнтам вышэйшых навучальных устаноў і іх размер з лістапада г.г. з улікам штомесячных грашовых кампенсацый на хлеб, хлебабулачныя вырабы, малако, малочныя прадукты і дзіцячае харчаванне, устаноўленых пастановай Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10 жніўня 1994 г. № 3 "Аб мерах па аказанню фінансавай падтрымкі асобным катэгорыям грамадзян", складзе 34 тысячы рублёў, а стыпендыі навучэнцам сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў — 30 тысяч рублёў у месяц. Па-ранейшаму захоўваецца павялічаны памер стыпендый студэнтам і навучэнцам, якія маюць добрыя і выдатныя адзнакі.

У сувязі з павелічэннем мінімальнай заработнай платы практычна ў два разы павялічваюцца з лістапада г.г. памеры працоўных і сацыяльных пенсій, дапамог па беспрацоўю і стыпендый грамадзянам, якія праходзяць прафесійную падрыхтоўку, павышаюць кваліфікацыю па накіраванню дзяржаўнай службы занятасці, дзяржаўныя дапамогі сем'ям, што выхоўваюць дзяцей.

Акрамя таго, захоўваюцца устаноўленыя вышэйназванай пастановай штомесячныя грашовыя кампенсацыі непрацуючым пенсіянерам, якія атрымліваюць працоўныя і сацыяльныя пенсіі, пенсіянерам, якія працуюць у калгасах, саўгасах і іншых сельскагаспадарчых прадпрыемствах, — у памеры 8500 рублёў; сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей (на кожнае дзіця), і навучэнцам прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў (якія не атрымліваюць харчаванне) — 8 тысяч рублёў; непрацуючым працаздольным грамадзянам, якія ажыццяўляюць догляд інваліда І групы ці састарэлага, які мае патрэбу па заключэнню лячэбнай установы ў пабочным доглядзе, ці тым, хто дасягнуў 80 гадоў, а таксама догляд дзіцяці-інваліда ва ўзросце да 16 гадоў — 8500 рублёў; грамадзянам, якія атрымліваюць дапамогу па беспрацоўю і стыпендыі пры праходжанні прафесійнай падрыхтоўкі, павышэнні кваліфікацыі па накіраванню дзяржаўнай службы занятасці — 7500 рублёў у месяц.

Па-ранейшаму захоўваецца 60-працэнтная даплата да мінімальных працоўных пенсій. Такім чынам, пенсіянер, якому ўстаноўлена пенсія ў мінімальным памеры, з лістапада г.г., з улікам грашовай кампенсацыі будзе атрымліваць 40500 рублёў у месяц 20 тысяч (20 тысяч х 0,6) 8500.

МІНІСТЭРСТВА ПРАЦЫ.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс"

ШЫРАК ЦЭЛІЦЬ У ПРЭЗІДЭНТЫ

Жак Шырак вылучыў сваю кандыдатуру на пасаду прэзідэнта на маючых адбыцца выбарах.

Яго калега па партыі, прэм'ер-міністр Францыі, падтрымлівае Шырака.

АХВЯРЫ ПАВОДКІ

Працягваюцца пошукі загінуўшых і прапаўшых без вестак у раёнах паўднёвай Францыі, паўночнай Італіі і Іспаніі, якія пацярпелі ў выніку моцнай паводкі.

Паводле паведамленняў выратавальных службаў, загінула 36 чалавек, 14 чалавек прапала без вестак. Асабліва пацярпелі раёны паўночна-ўсходняй Італіі. Тысячы жыхароў засталіся без жылля, поўнасцю разбураны аўтамагістралі і чыгунка.

"Суперчэннэл"

"СПРУТ" ПАЗБАЎЛЕНЫ ГАЛАВЫ

Французская паліцыя арыштавала верхавода барселонскай мафіі Цэзара Аранга.

Ён кантраляваў дастаўку ў Еўропу з Калумбіі наркотыкаў, якія паступалі ў першую чаргу ў порт Барселоны. Арыштавана жонка Аранга, якая таксама з'яўлялася адным з арганізатараў наркабізнесу ў Барселоне. Паліцыя заявіла, што арышт кіраўніка мафіі— адчувальны ўдар па ўсяму мафіёзнаму клану.

КАЛУМБІЯ РЫХТУЕЦЦА ДА ВЫБАРАЎ

Ідзе падрыхтоўка да парламенцкіх выбараў у Калумбіі.

Асноўная барацьба разгарнулася паміж кансерватыўнай і ліберальнай партыямі. Апошняя цяпер знаходзіцца на чале ўлады. Паводле ацэнак спецыялістаў, у перадвыбарнай кампаніі прадстаўлены шырокі спектр палітычных сіл.

ВЫРАТАВАЎ УЗРОСТ

У нямецкім судзе адбылося слуханне справы былога шэфа сакрэтнай службы ГДР Эрыха Мільке.

Мільке нясе адказнасць за гібель соцень жыхароў ГДР, якія спрабавалі перайсці граніцу і ўцякаць у ФРГ. Суд не вызначыў пакаранне для 86-гадовага старога. Як вядома, Эрых Хонекер з-за пажылога ўзросту і стану здароўя таксама пазбег пакарання.

"Уорлднэт"

ЗНОЎ СТРАСЦІ ПА ФУТБОЛЕ

У Брэмене паліцыя арыштавала 450 фанатаў з Нідэрландаў, якія прыбылі цягніком на матч Брэмен (Германія) — Ратэрдам (Нідэрланды).

Пасля гульні раз'юшаныя фанаты наладзілі бойку на стадыёне, а затым і на вакзале. Паліцыя была вымушана прымяніць сілу, каб навесці парадак. З нямецкага боку было арыштавана 60 "паклоннікаў".

"TV-5"

МІТЭРАН НЕ ХАВАЕ МІНУЛАГА

У адным з ілюстраваных часопісаў Францыі "Match" на тытульным баку было змешчана фота прэзідэнта Мітэрана з яго пазашлюбнай дачкой Мазарын.

Мітэран больш не хавае існаванне пазашлюбнага дзіцяці. Многія палітыкі з асуджэннем аднесліся да мінулага прэзідэнта.

ДАПАМОГА ПАЛЕСЦІНЕ

Паводле вынікаў эканамічнай канферэнцыі ў Касабланцы, Еўрапейская супольнасць выдзеліла Палесціне 120 млн. даляраў для падтрымання эканомікі.

Лідэр Палесціны Арафат выступіў гарантам стабільнасці ў рэгіёне.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

БІЗНЕС-КЛАС

АНУ, ЦЭНЫ, ТАРМАЗІЦЕ!

Міністэрства гандлю рэспублікі дало "дабро" на стварэнне ў Беларусі сеткі магазінаў-складаў тыпу "Кэш энд кэры", што ў перакладзе азначае "Плаці і забірай". Новая паслуга прызначана ў першую чаргу для дробных прадпрыемстваў гандлю, грамадскага харчавання, сферы абслугоўвання і накіравана на развіццё сферы прыватнага прадпрымальніцтва. Справа ў тым, што менавіта такая форма арганізацыі аптовага гандлю дае магчымасць адпускаць тавары дробнымі партыямі, з меншай нацэнкай і за кошт зніжэння сабекошту мець мінімальныя канкурэнтаздольныя цэны. Да таго ж, як сведчыць замежны вопыт, у цэлым узровень выдаткаў магазіна-склада ніжэйшы, чым у аптовага прадпрыемства, што зніжае цану тавараў на 15—20 працэнтаў.

Новая форма арганізацыі гандлю на першым этапе будзе апрабавана на некалькіх гандлёвых прадпрыемствах. Гэта мінская "Галантарэя", мінскае абласное аб'яднанне "Бакалея", упраўленне гандлю Брэсцкага аблвыканкама пры абласных аптовых базах "Дзяржгандаль", "Галантарэя", "Бакалея", аддзел гандлю і грамадскага харчавання Гродзенскага аблвыканкама пры абласной базе "Культгандаль" і Гомельскае аптоварознічнае прадпрыемства "Аблгандальсаюз".

Святлана КАЛІНКІНА.

НАША ПРАДУКЦЫЯ – ЛЕПЕЙ

У гандлёвым доме "Беларусь", што ў латвійскай сталіцы, адчыніла дзверы выстава-продаж сельскагаспадарчай прадукцыі з Беларусі.

Цана на прадстаўленыя тавары была значна ніжэйшая, чым на заходнюю прадукцыю такой жа якасці і ўзору.

"УПАКОЎКА–94"

З 31 кастрычніка па 4 лістапада ў выставачным комплексе "Мінскэкспа", што на праспекце Машэрава, праходзіла міжнародная спецыялізаваная выстаўка пад назвай "Упакоўка-94" з удзелам вядомых фірм з Германіі, Італіі, Польшчы, Швейцарыі, Фінляндыі, балтыйскіх краін, Расіі, Украіны і нашай рэспублікі.

Прадстаўленыя на выстаўцы экспанаты сведчаць, як далёка, у адрозненне ад нашых даволі шэрых па свайму знешняму выгляду тавараў, пайшоў прагрэс у гэтай галіне на Захадзе. Прэзентабельнасць тавараў лёгкай і харчовай прамысловасці радуе вока. Узоры ў рознакаляровых фарбах, самыя прывабныя формы ўпакоўкі, бутэлькі, флаконы, пачкі, аздобленыя па апошняму слову мастацкага дызайну.

Трэба спадзявацца, што і наша прамысловасць у хуткім часе дасягне лепшых сусветных аналагаў і, як вынік, беларускія тавары стануць канкурэнтаздольнымі як на рынках краін СНД, так і на ўласным.

Першыя крокі на гэтым шляху ўжо зроблены. Сярод апошніх дасягненняў айчыннай вытворчасці ў галіне ўпакоўкі трэба адзначыць разнастайныя поліэтыленавыя і поліпрапіленавыя плёнкі, плёнку поліэтыленфталат, ламініраваны кардон, паперу, поліэтыленавую сетку для фасоўкі садавіны і агародніны, машыны для вакуумнай упакоўкі мяса і каўбасы.

Паводле звестак, беларуская прамысловасць здолее ў наступным годзе выпусціць 100 такіх спецыялізаваных машын, якія ў некалькі разоў таннейшыя за адпаведныя замежныя аналагі.

На думку спецыялістаў, ужо праз год-два тавары ў па-сучаснаму аздобленай упакоўцы можна будзе ўбачыць у звычайных крамах. На выстаўцы, акрамя прэзентацыі розных форм упаковак, тары і машын па вытворчасці ўпаковак і поліэтылену, прайшоў семінар з удзелам спецыялістаў нашай рэспублікі, краін блізкага і далёкага замежжа пад назвай "Сертыфікацыя тары і ўпакоўкі ў Рэспубліцы Беларусь".

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

МІЛАСЭРНАСЦЬ

Іх чуйнасць вострая, няглeдзячы на... слых

Такая ўжо праўда: Бог ці Прырода, што надзялілі людзей розумам і дабрынёй, пастаянна выпрабоўваюць іх на здольнасць быць носьбітамі гэтых чалавечых пачаткаў. Можа таму ўносіцца ў наша жыццё нейкая дысгармонія і пасылаюцца анёлы–дзеці з пэўнымі хібамі псіхалагічнага і фізічнага развіцця.

Як ні балюча, але апошнім часам такіх дзяцей становіцца ўсё больш. Сярод іх — са слабым слыхам і познааглухшыя са школы- інтэрната Віцебска, у якой знаходзіцца сёння 350 выхаванцаў, амаль на сотню больш, чым было ў 1991 годзе. Гэта якраз тыя дзеці, што няздольны дыферэнцыраваць гукі чалавечай мовы і фарміраваць праз іх паняцці. У выніку яны не толькі дрэнна чуюць, але амаль не могуць гаварыць і калі своечасова не займацца выпраўленнем хібаў, што падкінула прырода, у нашым грамадстве з'явяцца сотні і тысячы людзей, выкінутых за борт жыцця, а бліжэй да праўды — сотні і тысячы алігафрэнаў і нават ідыётаў.

— Сёння, — гаворыць дырэктар спецыялізаванай школы-інтэрната Міхаіл Уладзіміравіч Здзесеў, — многія бацькі ў роспачы, у надзеі кідаюцца да розных знахароў і экстрасенсаў. Але яшчэ не было выпадкаў, каб нехта з іх мог вярнуць слых дзіцяці. А вось урон з-за несвоечасовага накіравання да нас у школу бывае часам неапраўдана вялікі. Таму мы не рэкамендуем спадзявацца на цуд. Рэабілітацыя дзіцяці, сцвярджэнне яго ў жыцці— справа не аднаго-двух сеансаў, а патрабуе многіх і многіх гадоў працы сурдапедагогаў, дэфектолагаў, выхавальнікаў.

Вышэйназваныя спецыяльнасці — гэта аснова, на якой грунтуецца педагагічная база школы-інтэрната для дзяцей са слабым слыхам і познааглухшых. Са 100 педагогаў — 40 маюць дэфекталагічную адукацыю, 19 — вучацца завочна. Нядаўна абараніў дыпломную работу на кафедры сурдапедагогікі і лагапеды ў Мінску сам дырэктар школы.

— Стаўку робім на свае кадры, — апавядаў ён. — Бо запрасіць спецыялістаў, з-за адсутнасці жылля, сёння немагчыма. Таму другую вышэйшую адукацыю, што адпавядае профілю нашай работы, набываем самі.

Адлікам з нуля распачынаецца шматгадовая работа па станаўленню кожнага дзіцяці, што трапляе ў дашкольнае аддзяленне спецыялізаванай школы-інтэрната. Яно знаходзіцца ў асобным корпусе і знешне мала чым адрозніваецца ад звычайнага дзіцячага садка. Вось толькі не чуваць там вясёлага гоману, выкрыкаў, ды смеху. "Размова" паміж маленькімі выхавальнікамі вядзецца пры дапамозе мімікі і пальцаў. Дзеці, паколькі не чуюць, дрэнна разумеюць, значна адстаюць ад сваіх здаровых равеснікаў у развіцці, якія ў такім жа трохгадовым узросце звычайна засыпаюць дарослых шматлікімі і бясконцымі "а чаму?".Таму галоўнейшым у рабоце педагогаў і выхавальнікаў з гэтымі дзеткамі з'яўляецца самае важнае — развіццё іх мовы і засваенне элементарных паняццяў і слоў. Так, пры дапамозе дактыльнай, пальцавай азбукі іх знаёмяць з назвамі свайго адзення, са стравамі, з прыроднымі з'явамі, неабходнымі дзеяннямі. Шляхам шматразовых паўтораў педагогі і выхавальнікі дамагаюцца замацавання развіцця артыкулярнага апарату. Нягледзячы на цяжкасці са сродкамі школе пашанцавала абсталяваць камп'ютэрны клас з праграмамі лінгвістычнай скіраванасці. Так, напрыклад, уключыўшыся ў гульню: правільна выдыхаючы, правільна расчляняючы гукі, захоўваючы патрэбную танальнасць голасу, можна прайсці па лабірынту, каб "выратаваць" качаня ад паляўнічых.

— Перавага такіх камп'ютэрных гульняў, — адзначае сурдапедагог дашкольнага аддзялення Людміла Васільеўна Луцэвіч у тым, што дзіця, якое не ўспрымае мовы на слых, або ўспрымае дрэнна, можа "бачыць" свой голас. Яно вучыцца вымаўляць праз экранную карцінку, што пакідае след у яго памяці. Шляхам паўтору гульні набываюцца навыкі вымаўлення, якія ўжо замацоўваюцца. Гэта ўсё знаходзіцца і ў памяці камп'ютэра, што дае магчымасць параўноўваць набыткі ў вымаўленні.

Бясспрэчна правільна, што пры пераходзе ў першыя класы з дашкольнага аддзялення пачынаецца дыферэнцыяцыя школьная. У першым аддзяленні звычайна займаюцца дзеці, якія ў належнай ступені авалодалі навыкамі вымаўлення і маюць адпаведнае псіхічнае і фізічнае развіццё. У другім жа вучацца з больш слабым валоданнем мовы і, адпаведна, з запаволеным працэсам разумовага развіцця.

Сцвярджэнне ў жыцці дасягаецца не толькі скіраванасцю на засваенне школьнай праграмы. Чырвонай стужкай праз усе гады навучання праходзіць выхаванне падрыхтаванасці да працы. Асабліва важна гэта для тых, у каго практычна поўнасцю адсутнічае слых, хто так і не змог нармальна гаварыць і счытвае чалавечую мову з вуснаў гаворачага. Але, набыўшы і гэтыя выключна важныя для аглухшага навыкі, трэба навучыцца нешта рабіць, каб потым, пасля школы, замацавацца ў жыцці.

Арыентацыя на набыццё прафесіі — адна з важнейшых у школе. Тут ёсць швейная і сталярная майстэрні, вучаць вязаць і гатаваць ежу, практычна ўсе выпускнікі могуць адразу ж працаваць на вытворчым камбінаце горада або ў вобласці.

Праўда, апошнім часам таварыствы інвалідаў па зроку і слыху забілі трывогу. У сувязі з цяжкім эканамічным становішчам яны не толькі не могуць развіваць сваю матэрыяльную базу, нават вымушаны яе скарачаць. А гэта — пагроза для многіх маладых людзей, якія і без таго абдзелены лепшай доляй, бо для іх існуе рэальная пагроза застацца непрацаўладкаванымі.

Віцебская школа-інтэрнат трывожыцца за лёс сваіх выхаванцаў. Мо ад таго ў цяперашні школьны перыяд яна стараецца як мага больш акружыць іх увагай і цеплынёй.

— Праўда, гаворыць дырэктар М.Здзесеў, — нам не прыходзіцца разлічваць, што наша матэрыяльная забяспечанасць застанецца ранейшай. Беднае міністэрства, усё больш бяднеюць спонсары. Таму забеспячэнне школьнай і спартыўнай формамі дзяцей (за выключэннем сірот) пераклалі на бацькоў. У некаторым сэнсе перайшлі на ўласны хлеб: атрымалі сваю зямлю, набылі трактар, зрабілі цяпліцы і агароднінасховішча. Вырашчанага ўласнымі рукамі на зіму хопіць. Карміць як раней, калі была нават ікра, сёння не можам. Але гэта не бяда. Наадварот, дзеці многаму вучацца, робяцца больш прыстасаванымі да жыцця.

Цяпер самае галоўнае ў нас — ацяпленне, бо да кацельні, што абагравала школу, прыстасаваліся харомы-асабнякі тых, хто мае вялікія грошы. Вось і прыйшлося набыць лічыльнікі, каб не ўкралі цяпло ў дзяцей. Засталося іх падключыць і саграваць сваіх выхаванцаў не толькі ў прамым сэнсе, але і з поўнай аддачай дабрыні і цяпла духоўнага, паколькі нашы дзеці, як ніхто, чуйныя да дабра і цеплыні.

Яўгенія ВІЦЬБА.

Як стала вядома, у гэтыя асеннія дні слухачы Акадэміі міліцыі МУС Рэспублікі Беларусь не толькі штудзіруюць азы крыміналістыкі, але і знаходзяць час для сустрэч з артыстамі. Свае песні гэтымі днямі падарыла ім вядучая салістка Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Беларусі Іна Афанасьева. Доўга не змаўкалі ў актавай зале следча-экспертнага факультэта бурныя апладысменты, а потым спявачка падарыла будучым вартавым парадку свой аўтограф. Перад прысутнымі выступіў і артыст кіно і эстрады Георгій Волчак.

Фота Міхаіла БАЧЫЛЫ,

ЭКАНОМІКА

Работа над памылкамі

Цяпер аб'яднанне "Беларускалій", як і іншыя прадпрыемствы рэспублікі, зведвае на сабе негатыўныя тэндэнцыі агульнага спаду вытворчасці. Магутнасці загружаны толькі на 40 працэнтаў. Далі аб сабе знаць рост цэн на энерганосьбіты, неплацежаздольнасць спажыўцоў.

У немалой ступені гэткі спад вытворчасці звязаны з не да канца прадуманай палітыкай дзяржавы ў пытанні экспарту калійных угнаенняў у 1989-1992 г.г. З-за прыняцця жорсткіх антыдэмпінгавых мер з боку камісіі ЕС аб'яднанне спыніла экспарт калійных угнаенняў у краіны Еўрапейскага супольніцтва. Гэта прывяло да таго, што для беларускага калію страчаны важны рынак з надзейнай плацежаздольнасцю спажыўцоў.

Таму адна з актуальных задач сёння — дабіцца перагляду антыдэмпінгавага рэгулявання на карысць вытворцаў СНД, каб мець магчымасць павялічыць аб'ёмы паставак калію ў краіны далёкага замежжа. Не менш важна цяпер аднавіць рынкі збыту ў рэспубліках СНД, вырашыць праблемы клірынгавых паставак, забяспечыць актыўную рэалізацыю калійных угнаенняў на ўласным унутраным рынку Беларусі.

Гэтыя і іншыя пытанні былі ў цэнтры ўвагі прайшоўшай нядаўна на базе ВА "Беларускалій" нарады. Яе арганізавалі Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь Міністэрства эканомікі, канцэрн "Белхімнафтапрам" з удзелам прадстаўнікоў шэрагу міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі, а таксама Саюза вытворцаў калію і Міжнароднай калійнай кампаніі.

На нарадзе быў абмеркаваны ход выканання міжурадавых пагадненняў, заключаных з Расіяй, Украінай і прыбалтыйскімі рэспублікамі, па рэалізацыі калійных угнаенняў. У прыватнасці, адзначана, што пагадненні з Украінай выконваюцца не ў поўным аб'ёме. У той жа час Рэспубліка Беларусь зацікаўлена ў пастаўцы з Украіны сацыяльна-важнай прадукцыі (цукар, алей, метал і г.д.). У сувязі з гэтым прынята рашэнне даручыць Мінсельгаспраду, ВА "Беларускалій", канцэрну "Белхімнафтапрам" распрацаваць прымальны механізм тавараабмену паміж рэспублікамі.

На нарадзе таксама вырашана захаваць існуючую схему рэалізацыі калійных угнаенняў на экспарт праз аднаканальную сістэму ВА "Беларускалій".

Ураду прапанавана арганізаваць скаардынаваную работу па пытанню адмены санкцый ЕС на пастаўляемыя з Расіі, Беларусі і Украіны калійныя ўгнаенні і ўскласці гэту работу на Міністэрства знешнеэканамічных сувязей.

Разгледжаны пытанні інфраструктуры перавалкі калійных угнаенняў. Улічваючы неабходнасць яе далейшага развіцця, на нарадзе прапанавана пры заключэнні міжурадавых пагадненняў на пастаўку калійных угнаенняў у Расію, на Украіну, краіны Прыбалтыкі прадугледзець магчымасць значнага павелічэння перавалкі ўгнаенняў у марскіх портах гэтых краін.

НЕРУШ

Праспяваем сталіцы... адыходную?

Спецыялісты–эколагі б'юць трывогу: калі ў самы бліжэйшы час не зменіцца сітуацыя, сталіца будзе пахавана пад адходамі. А гэта можа прывесці да непрадказальных вынікаў. Толькі ў мінулым годзе на прамысловых прадпрыемствах горада выраслі горы, якія складаюцца з 376 тысяч тон адходаў. Прычым, 35 з іх асабліва небяспечныя для здароўя насельніцтва.

Паводле прагнозаў спецыялістаў, да 2000 года колькасць адпрацаванай сыравіны пераваліць за пяць мільёнаў кубічных метраў. І хоць у горадзе сёння дзейнічае шэраг прадпрыемстваў, якія займаюцца утылізацыяй і перапрацоўкай растваральнікаў, гальванічных шламаў, люмінесцэнтных лямпаў, да гэтага часу няясна, куды дзець шыны з металакордам, ртутна-цынкавыя батарэі, не хапае і магутнасцей па перапрацоўцы адходаў драўніны.

Але самы вялікі галаўны боль гарадскіх эколагаў — будаўніцтва палігона для захавання таксічных адходаў. Яго адсутнасць непасрэдна звязана з пагаршэннем экалагічнай абстаноўкі ў раёнах буйной прамысловай вытворчасці. На гэтых прадпрыемствах пастаянна назапашваюцца таксічныя рэчывы, якія няма куды вывезці. Менавіта яны ствараюць рэальную пагрозу не толькі для здароўя працуючых тут, але ўжо і насельніцтва, якое пражывае ў раёнах з трывожнай экалогіяй. З-за высокай канцэнтрацыі прамысловых прадпрыемстваў у Мінску даволі высокі ўзровень забруджвання глебы, паверхневых і падземных вод цяжкімі металамі, якіх асабліва многа ў адходах гальванічных вытворчасцей. У гэтым годзе пытанне аб будаўніцтве комплексу па перапрацоўцы таксічных прамысловых адходаў разглядалася ў чарговы раз. На выкананне праекта выдзелена з пазабюджэтнага фонду аховы прыроды 120 мільёнаў рублёў. Але мінчан гэта зусім не суцяшае, таму што комплекс плануецца размясціць каля горада. Не згодна з гэтым і санітарная служба Мінска.

Дыхайце свежым паветрам

Астраўкамі чыстага паветра называюць мінчане скверы і паркі беларускай сталіцы. І ў гэтым годзе іх з'явілася ў горадзе нямала.

Варта заўважыць, што на кожнага жыхара Мінска прыпадае 15,6 кв.метра зялёных насаджэнняў. А да пачатку наступнага года зялёны дыван памерам 16 квадратных метраў будзе "належаць" кожнаму мінчаніну. Да 2000 года ён павялічыцца яшчэ на 5 квадратных метраў.

Адчыніце! Экалагічная міліцыя!

На вуліцах Мінска ў хуткім часе з'явяцца супрацоўнікі санітарна–экалагічнай міліцыі.

Мяркуецца, што яе спецыялісты наладзяць сістэматычны кантроль за станам санітарна-экалагічнага рэжыму на тэрыторыі Мінска, будуць весці прафілактычную работу па папярэджванню парушэнняў экалагічнага заканадаўства, а таксама выяўляць і прыцягваць да адказнасці тых, хто вінаваты ў забруджванні навакольнага асяроддзя.

Акрамя таго, пільнае вока новай службы возьме на кантроль работу транспарту, устанаўліваючы выкіды забруджвальных рэчываў у атмасферу, будзе вызначаць узровень шуму, які робіць электра- і аўтатранспарт. Сачыць за залпавымі выкідамі шкодных рэчываў у атмасферу прадпрыемствамі, а таксама за перавозкай смецця, лятучых, вадкіх і газападобных матэрыялаў і будаўнічых канструкцый на неабсталяваным транспарце ці на спецыяльным, але які ўсё ж парушае правілы. Прадугледжваецца, што ў поле зроку экалагічнай міліцыі трапяць палатачныя гарадкі і аўтастаянкі. Супрацоўнікі гэтай службы паклапоцяцца аб чысціні вуліц і тратуараў, ахове зялёных насаджэнняў. Словам, спраў у іх — непачаты край

БЕЛІНФАРМ.

Сто артыкулаў

РАКАВАЯ

ПЛАТОНАЎ Расціслаў Пятровіч. Па прафесіі — журналіст, гісторык. Доктар гістарычных навук, прафесар. Працаваў у раённым друку, партыйных органах, навучальных і навуковых установах Мінска. Мае шэраг навуковых прац па гісторыі ідэалагічнай дзейнасці, барацьбы беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў, палітычных рэпрэсій 30–х гадоў. У апошні час удзельнічаў у напісанні калектыўных манаграфій "Память и боль: правда истории" (1991), "У истоков политического противостояния" (1993). Цяпер — вядучы навуковы супрацоўнік БелНДЦ дакументазнаўства, археаграфіі і архівазнаўства.

1. НА РАЗДАРОЖЖЫ

Увосень 1920 г. лёс Беларусі аказаўся як бы ў фокусе працістаяння дзвюх супрацьлеглых палітычных сіл. З аднаго боку, як і раней, не была знята пагроза польскай інтэрвенцыі. Пасля рэваншу пад Варшавай польскія войскі зноў уварваліся ў рэспубліку і захапілі значную частку яе тэрыторыі. Калі яшчэ ў канцы верасня органы савецкай улады функцыяніравалі ў 19-ці паветах, то ў кастрычніку яны засталіся толькі ў 6-ці і ў Мінску. Для Польшчы цяпер было важна на прэлімінарных перагаворах аб міры, якія пачаліся ў Рызе, як мага мацней зацвердзіць атрыманую перамогу.

З другога боку, Савецкай Расіі патрэбна было любымі сродкамі дабіцца заключэння мірнага дагавора, каб утрымацца і замацаваць сваю ўладу. Апошнія акалічнасці і абумовілі шэраг уступак, у тым ліку захаванне за Польшчай заходнебеларускіх зямель. Пасля гэтага ў складзе Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Беларусь (ССРБ) — так у той час называлася Беларуская рэспубліка — засталося толькі 6 паветаў былой Мінскай губерні з насельніцтвам у 1,2 млн. чалавек. Спробы старшыні Белрэўкома А.Р.Чарвякова, падтрыманыя сакратаром Цэнтральнага бюро КП(б)Б В.Г.Кнорыным, паставіць у Маскве пытанне аб вяртанні ў склад ССРБ Віцебскай і Гомельскай губерняў, якія ў ходзе грамадзянскай вайны адышлі да РСФСР, поспеху не мелі.

Як тлумачыў "тэрытарыяльнае пытанне" ў запісцы ў ЦК РКП(б) ад 6 лістапада 1920 г. наркам замежных спраў РСФСР Г.В.Чычэрын, "мы яшчэ не ведаем, праз якія перыпетыі можа прайсці лёс Беларусі і павялічваць загадзя тую тэрыторыю, якая праз гэтыя перыпетыі будзе праходзіць, было б вельмі неасцярожна". ЦК КП(б)Б 11 лістапада было вымушана канстатаваць: лічыць "неабходным існаванне Савецкай Рэспублікі Беларусь у яе цяперашніх межах. Пытанне аб пашырэнні тэрыторыі Беларусі лічыць несвоечасовым".

У сярэдзіне снежня 1920 г. папярэднія ўмовы міру з Польшчай ратыфікаваў II Усебеларускі з'езд Саветаў. Ён прыняў дадаткі да Канстытуцыі ССРБ, па якіх Беларусь была як быццам незалежнай рэспублікай і адначасова састаўной часткай РСФСР. Усе яе органы ў галіне агульных мерапрыемстваў павінны былі падпарадкоўвацца адпаведным расійскім камісарыятам. Пэўная свабода захоўвалася толькі ў галіне вырашэння пытанняў мясцовага жыцця, у якіх яны кіраваліся рашэннямі ЦВК і СНК Беларусі. Гэта азначала, што абвешчаная ў другі раз у ліпені 1920 г. незалежнасць на справе аказалася ўрэзанай, а ваенна-палітычнае становішча няўстойлівым, бо тэрыторыя рэспублікі і пасля папярэдняга мірнага дагавора заставалася зонай ваенных дзеянняў.

У крызіснай сітуацыі, што склалася ў выніку эканамічнага бязладдзя, калі рэальнасць набыла пытанне наогул аб далейшым існаванні рэспублікі, яе партыйна-дзяржаўнае кіраўніцтва не бачыла іншага выйсця, як паслухмяна выконваць усё тое, што зыходзіла ад ЦК РКП(б). Кіраўніцтва ССРБ у той час складалі ў сваёй большасці людзі, закінутыя вайной з розных рэгіёнаў Расіі. Захопленыя ідэяй сусветнай пралетарскай рэвалюцыі, яны падыходзілі да прынцыпаў інтэрнацыяналізму са спрошчаных, аднабаковых пазіцый і былі не ў стане правільна зразумець патрэбы беларускага насельніцтва. Былыя работнікі Аблвыканкамзаха, якія па-ранейшаму трымалі ў сваіх руках кіруючыя пасады, усяляк імкнуліся пазбавіцца ад беларусаў-камуністаў.

Крызісную ваенна-палітычную сітуацыю спрабаваў выкарыстаць у сваіх інтарэсах урад Беларускай Народнай Рэспублікі (БНР), які знаходзіўся ў Коўне. Яго прэм'ер В.У.Ластоўскі ў вырашэнні "беларускага пытання рабіў стаўку на краіны Антанты, спадзеючыся на разуменне імі ўсіх складанасцей праблемы. Нечакана ён прапанаваў Ю.Пілсудскаму ідэю "адзінага фронту" супраць бальшавікоў і Саветаў на ўмовах прызнання незалежнасці беларускай дзяржавы ў федэрацыі з Польшчай. Той, выказаўшы згоду, стварыў у Варшаве свой "беларускі ўрад", але... без Ластоўскага. У пачатку лістапада 1920 г. гэты "ўрад" выехаў у Вільню. Адсюль меў намер перабрацца ў Мінск, дзе, у выпадку, як чакалася, хуткага захопу яго палякамі, меркаваў абвясціць сваю дэкларацыю.

У адказ ЦК Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў (БПС-Р) заявіў аб разрыве з урадам БНР, які лічыўся эсэраўскім. Не ўвайшлі эсэры і ў Белрэўкам, парваўшы тым самым кампраміс, дасягнуты з КП(б)Б у часе сумеснай падпольнай і партызанскай барацьбы супраць польскай акупацыі. Зыходзячы з ідэі "незалежнай Беларускай працоўнай сацыялістычнай рэспублікі", эсэры не прызналі ўмоў рыжскага пагаднення, адстойвалі шматпартыйнасць, пры якой яны і камуністы былі б на роўных, у аснову сацыяльных пераўтварэнняў клалі прынцып кааперавання.

Яшчэ адзін погляд на шляхі выхаду з крызіснай сітуацыі быў выказаны ў звароце групы прадстаўнікоў беларускіх сацыялістычных партый да ўрада БНР, Белрэўкама, у III Інтэрнацыянал, Цэнтральныя камітэты БПС-Р, КП(б)Б, сацыял-дэмакратаў і сацыялістаў-федэралістаў, які прыняў прыватны сход у Коўне 30 снежня 1920 г. Складальнікі звароту рабілі спробу высветліць праблему незалежнасці ў палітычным, гаспадарча-эканамічным і дзяржаўна-стратэгічным аспектах, з улікам выгод, якія незалежнасць дае як для Беларусі, так і для савецкай Расіі.

Такім быў палітычны фон, на якім паявіўся дакумент са сваім бачаннем складанай сітуацыі і шляхоў выхаду з яе, падрыхтаваны групай беларусаў-камуністаў у КБ(б)Б. У 20-я гады яго ведалі як "Заяву 32-х". Яна мела дастаткова акрэсленыя рысы пэўнай платформы нацыянальнага адраджэння ва ўмовах пераходу ад грамадзянскай вайны да мірнага будаўніцтва.

2. МЭТА — РЭСПУБЛІКА, ІДЭАЛ — УЗОРНАЯ

У канцы 1920 — пачатку 1921 гг. Беларускім аддзелам Наркамасветы ССРБ, які ўзначальваў П.В.Ільючонак, збіраліся сходы беларусаў-камуністаў Мінска. На іх абмяркоўваліся пытанні нацыянальна-культурнага будаўніцтва, палітычнае і эканамічнае становішча рэспублікі. Пазней у партыйных дакументах, паказаннях удзельнікаў сходаў сцвярджалася, што яны насілі нелегальны, фракцыйны характар. Аднак арганізатар іх, Ільючонак, сцвярджаў іншае:

"1. Сходы праходзілі зусім афіцыйна, з асвятленнем кожны раз у газеце, з запрашэннем прыходзіць усім камуністам-беларусам.

2. Гэтыя сходы праходзілі з ведама ЦБ і сакратара ЦБ тав.Кнорына. (Калі мне давялося гаварыць з т.Кнорыным аб сходах камуністаў-беларусаў, то ён сказаў, што прыме меры, каб на гэтыя сходы хадзілі ўсе адказныя камуністы-беларусы аж да тав.Чарвякова."

Далей Ільючонак піша: "На адным з гэтых сходаў было вырашана звярнуцца ў ЦК РКП са скаргай, што ЦБ Кампартыі Беларусі вядзе няправільную лінію ў беларускім пытанні. Праект гэтай заявы да наступнага пасяджэння павінна была выпрацаваць і прадставіць сходу вылучаная камісія на чале са мною. Нехта навёў на думку, што трэба пайсці да Бурбіса (беспартыйнага). Я не памятаю, з кім пайшлі да яго ў Наркамзем... Дамовіліся, што на наступны дзень пасля таго, як ён азнаёміцца з ім, абмяркуем і адрэдагуем. На наступны дзень пачалі і рэдагаваць".

Аб удзеле А.Л.Бурбіса ў падрыхтоўцы тэксту "Заявы" гаворыцца і ў Дакладной запісцы ў прэзідыум і парткалегію ЦК ВКП(б) "Аб сувязі асобных членаў КП(б)Б з нацдэмаўскай контрэвалюцыйнай арганізацыяй і аб антыпартыйных групоўках у КП(б)Б", падпісанай старшынёю ЦКК КП(б)Б А.Я.Калініным і сакратаром парткамісіі ЦКК А.Б.Рыскіным 22 лютага 1931 г.:

"Праявіўшы незадавальненне палітыкай партыі ў нацыянальным пытанні, яны ідуць далей сходаў, складаюць антыпартыйны фракцыйны дакумент за подпісам 32-х, які фактычна з'яўляецца іх платформай, дзе пытанні ставяцца выключна ў нацыянал-дэмакратычным і эсэраўскім разуменні. Гэты дакумент, як устаноўлена, фактычна напісаны Бурбісам, "стопрацантовым нацдэмам".

Удзельнік сходаў І.П.Каранеўскі ў заяве ў ЦКК КП(б)Б ад 8 студзеня 1931 г. пісаў: "Усе прысутныя на пасяджэнні падпісалі гэту заяву, у тым ліку і я. Стаялі подпісы 32-х камуністаў... Ільючонак тады сказаў, што заяву гэту ён перадасць у ЦБ КП(б)Б, а копію пашле ў Палітбюро ЦК РКП(б)". Сам Ільючонак у паказаннях адзначаў, што ў Маскву быў адпраўлены адзін экземпляр, аднак па незразумелых прычынах у архіў ЦК РКП(б) не трапіў. Як высветлілася, зварот у ЦК РКП(б) усё ж такі трапіў і сёння знаходзіцца ў Расійскім цэнтры захоўвання і вывучэння дакументаў найноўшай гісторыі. Толькі адказаць аўтарам не палічылі патрэбным.

Той экземпляр, пра які ўпамінаў Каранеўскі, падпісаны 1 лютага 1921 г. і прызначаўся для ЦБ КП(б)Б. Поўная яго назва "Доклад ЦБ Компартии Белоруссии. Копия: ЦК РКП(б). От группы белорусов-коммунистов". Пад тэкстам подпісы 32-х камуністаў з нумарамі іх партыйных білетаў. Сярод падпісаўшых П.Ільючонак, С.Булат, М.Кудзелька (Чарот), А.Кудзелька, І.Каранеўскі і інш. (частка подпісаў зроблена неразборліва). Гэта і ёсць "Заява 32-х". Экземпляр у ЦК РКП(б) пад назваю "Докладная записка" датаваны 14 студзеня (захоўваецца і ў Нацыянальным архіве рэспублікі). Пад ёю подпіс: "По полномочию группы ответственных белорусских коммунистов А.Л.Бурбис". Гэтую дакладную запіску з інфармацыйнай даведкай (аб гістарычным мінулым, палітычным і гаспадарчым стане, нацыянальна-вызваленчым руху на Беларусі і першых кроках савецкай улады ў рэспубліцы) і ўласным лістом да У.І.Леніна Бурбіс адвёз у Маскву і перадаў у сакратарыят Леніна. "Если препровождаемая к Вам докладная записка, - пісаў Бурбіс, звяртаючыся да У.І.Леніна, — будет способствовать столь необходимому для советского строительства оздоровлению атмосферы в крае, я буду считать исполненным свой революционный долг как перед пролетариатом и крестьянством Белоруссии, так и всей РКП".

"Докладная записка" ў ЦК РКП(б) і "Даклад" у ЦБ КП(б)Б тэкстуальна супадаюць амаль цалкам. Розніца ў тым, што ў "Докладной записке" ёсць прамая, нічым не завуаліраваная, як у "Дакладзе", крытыка дзеянняў тагачасных кіраўнікоў рэспублікі, названых "прышлым элементам" (Мяснікоў, Кнорын, Ландар, Крывашэін, Пікель, Рэйнгольд). У ёй няма раздзела аб культурным адраджэнні, праблемы якога ў "Дакладзе" прадстаўлены даволі шырока. У "Дакладной запісцы" палажэнні, якія абгрунтоўваюцца, больш дакладна сфармуляваны і апрацаваны стылістычна.

Сутнасць прапануемых дакументаў заключаецца ў імкненні зрабіць Беларусь узорнай савецкай рэспублікай, якая б была прыкладам не толькі для жыхароў Заходняй Беларусі, падштурхоўваючы там працэсы ўз'яднання, але і для народаў сумежных буржуазных дзяржаў. Сёння, аднак, важна не столькі агульная ідэалагічная афарбоўка, колькі канкрэтны эканамічны, палітычны, культурны змест, палажэнні, якія аўтары вызначаюць як умовы паўнакроўнага развіцця беларускай дзяржаўнасці.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

ШВЕДЫ НЕ ДАВЯРАЮЦЬ "ГЕРБАЛАЙФУ"

"Па ўсёй нашай рэспубліцы вельмі актыўна рэкламуюцца сродкі супраць паўнаты амерыканскай фірмы "Гербалайф". Наколькі магчыма даваць гэтай рэкламе.

М.КАЛІНКІНА, г.Мінск".

Магчыма, што вызначаныя сродкі добрыя і эфектыўныя, але вымушана паведаміць: у Швецыі, дзе існуе вельмі строгі кантроль за якасцю лекаў і медыцынскіх прэпаратаў, да сродкаў гэтай фірмы пакуль што адносяцца скептычна.

Стакгольмская газета "Дагенс нюхетэр" сцвярджае, што "Гербалайф" афіцыйна яшчэ не зарэгістравала свае знаходкі ў гэтай краіне. Але ўжо ствараецца шырокая сістэма прадаўцоў, якія ходзяць па дамах і прапануюць жыхарам парашкі ды таблеткі жадаючым пахудзець. І пакупнікі, паводле звестак газеты, тэлефануюць у кантралюючыя арганізацыі.

Дзяржаўны інспектар упраўлення спажывецкіх тавараў Гіна Кулін заявіла ў гэтай сувязі, што парашкі і таблеткі "Гербалайф" наўрад ці будуць адобраны ў якасці сродкаў для пахудзення. Ужо атрыманы звесткі, што яны даюць непажаданыя пабочныя эфекты: дрэнна ўплываюць на зрок, выклікаюць сэрцабіццё і патлівасць.

Акрамя гэтага, сказала інспектар, упраўленне сумняваецца ў складзе вітамінаў, якія ўтрымліваюцца ў вырабах".

Павінна падкрэсліць, што гэта думка аднаго эксперта, выказаная ў прэсе. Пытанне аб экспертызе прэпаратаў "Гербалайф" у Швецыі яшчэ не вырашана. Яно высветліцца толькі ў канцы года. Але ўлады занепакоены тым, што парашкі і таблеткі прадаюцца ў краіне без дазволу. Прадаўцы ўсюды гавораць аб магічнай камбінацыі зёлкаў і вітамінаў, але нікому яшчэ не даводзілася бачыць які-небудзь навуковы дакумент, які б пацвярджаў гэта.

ЦІ ЛЁГКА БЫЦЬ АКЦЫЯНЕРАМ?

"Ці з'яўляецца выпіска з рэестра акцыянераў акцыянернага таварыства каштоўнай паперай? Якія даныя яна павінна ўтрымліваць і ці бярэцца за яе выдачу плата?

І.БУДЗЕЙКА, г.Слонім."

Выпіска з рэестра акцыянераў — гэта дакумент, які выдаецца трымальнікам рэестра акцыянераў і пацвярджае запісы, якія занесены ў рэестр. Выпіска з рэестра не з'яўляецца каштоўнай паперай, яе перадача ад адной асобы да другой не азначае стварэння здзелкі і не цягне пераходу права ўласнасці на акцыі: выпіска павінна ўтрымліваць адзначаныя ўказанні на тое, што яна з'яўляецца выпіскай з рэестра і ніякім іншым дакументам.

Выпіска з рэестра павінна ўтрымліваць наступныя даныя:

— прозвішча, імя, імя па бацьку зарэгістраванай асобы;

— дату, на якую выпіска з рэестра акцыянераў пацвярджае запісы аб акцыях, запісаных на імя зарэгістраванай асобы;

— поўная афіцыйная назва акцыянернага таварыства, назва органа, выканаўшага рэгістрацыю, нумар і дату рэгістрацыі, юрыдычны адрас таварыства;

— аб колькасці і катэгорыі (тыпу) акцый, запісаных у рэестры на імя зарэгістраванай асобы, намінальным кошце акцый, стаўцы дывідэнта (для прывілеяваных акцый);

— поўная афіцыйная назва і юрыдычны адрас трымальніка рэестра;

— поўная афіцыйная назва банка ці агенцтва па выплаце дывідэнтаў у выпадку яго наяўнасці.

Трымальнікам рэестра акцыянераў можа брацца плата за складанне, выдачу (накірунак) выпіскі з рэестра акцыянераў зарэгістраванай асобай, якая не перабольшвае фактычны кошт панесеных расходаў.

"КРУХМАЛЬНАЯ" КАЎБАСА

"Як вызначыць, ці шмат у каўбасе крухмалу?

С.АЎЧАРОВА, г.Баранавічы."

Каб вызначыць наяўнасць крухмалу ў каўбасе, дастаткова капнуць на яе крыху растворам ёду: калі ў мясе ёсць крухмал, то каўбаса пасінее. Пры гэтым, чым больш крухмалу, тым больш інтэнсіўна пойдзе гэты "працэс". Але наяўнасць у каўбасе крухмалу — прадукту, які валодае пэўнай харчовай каштоўнасцю, цалкам дапушчальна. Яго, паводле ДАСТу, не павінна быць толькі ў вараных каўбасах вышэйшых гатункаў.

СРОДАК СУПРАЦЬ ЯЗВЫ

"Ці існуюць народныя сродкі супраць язвы страўніка?

М.СІДОРЫК, г.Заслаўль."

Адказвае спецыяліст па лячэнню зёлкамі Аляксандр Капкоў.

Да ліку супрацьязвенных лекаў можна аднесці календулу, крываўнік, сушаніцу тапяную, жабнік, рамонак. Народныя лекары таксама раяць ужываць сродкі, якія ўплываюць на паніжэнне альбо павышэнне кіслотнасці страўніка, у залежнасці ад асаблівасцей вашага арганізма.

Зёлкі, якія зніжаюць кіслотнасць і нармалізуюць яе: аер, бадан, вераніка, скрыпень, абляпіха.

Зёлкі, павышаючыя кіслотнасць: падарожнік, палын горкі, вахта трылістая, лапчатка, валерыяна, крывахлёбка.

Да ўсіх збораў рэкамендуецца таксама дабаўляць плады шыпшыны, карэню салодкі голай.

ПОСТАЦІ

Чарадзей мастацкага слова

З вышыні гадоў акідваючы позіркам творчы набытак А.Вялюгіна, можна сказаць, што ў яго асобе шчасліва зліліся і спалучыліся рысы паэта-шукальніка і паэта-адкрывальніка, паэта-першапраходцы і паэта-наватара. Ён ведаў, што паэзія – гэта не прафесія, а хутчэй за ўсё прызванне.

Сапраўдны паэт, як сказаў адзін рускі пісьменнік, "асуджаны на катарзе пачуцця круціць жорны паэм". А.Вялюгін з года ў год самаахвярна круціў іх, не ведаючы пярэдыху і адхлання. Ступіўшы на "свой аблог цалінны", ён рупна і цягавіта, як ратай, узнімаў на ім скібіну за скібінай, з любоўю засяваў раллю чыстым і адборным зернем метафар і вобразаў, прасяваючы іх праз густое сіта суровай патрабавальнасці і выдатнага паэтычнага густу, каб узышоў з іх і выспеў багаты ўраджай паэтычнага набытку.

Зірнеш у каторы раз на пладаносную ніву паэта, ацяжараную буйным і важкім калоссем паэтычных метафар, тропаў і вобразаў, і пабачыш перад сабой велізарную Атлантыду, велізарны мацярык паэзіі, пакліканы да жыцця волатаўскімі намаганнямі творчай і неўтаймаванай натурай Мастака і Творцы, той Атлантыды, якая мае свой адметны ландшафт, свае непаўторныя мясціны, з гаючымі ручаямі і крыніцамі, рэкамі і азярынамі, у якіх боўтаюцца дзябёлыя, бы сасновыя плашкі, язі і шчупакі, бабры і выдры. На гэтай Атлантыдзе маюцца цяністыя дубровы і пушчы, лясы і пералескі, а таксама той адзіны ў свеце сабор, дзе быў гатовы стаць на калені і маліцца самы заядлы атэіст паэт Анатоль Вялюгін, бо сабор гэты — векавечны смалісты бор, які прапах багуннамі і пераспелымі чарніцамі. Маюцца на гэтым архіпелагу сады, а па ярах сумётамі — белая чаромха, ды салаўі шалёныя б'юць на ўсе лады, дзе недзе глыбока пад зямлёй плывуць з далёкай поўначы толькі адным ім вядомымі дарогамі залатыя ключы ажно да асвейскіх азёр. І да ўсяго на гэтай, адкрытай аднойчы паэтам, райскай і адначасова д'яблавай зямлі можна пабачыць лета з рабінавай начной навальніцай і зыркімі бліскавіцамі, якія шчодра адрэжуць для кожнай нівы акраец хмары. А ўслед за гэтым можна шчасліва напаткаць рабіну, як цыганку, што прыйшла на лісці варажыць, як на картах, гэта значыць, цемнавокая восень, якая "гадамі і сівізной трывожна пагражае". Многа чаго бачыцца і паўстае перад вачамі на гэтай казачнай і чарадзейнай Атлантыдзе. На ёй паэт заснаваў і стварыў свой непаўторны свет, у якім розныя рэчы і з'явы набываюць казачныя і ў той жа час рэальныя і зямныя рысы. І дзіўна, трапляючы ў гэты цудоўны свет, мы верым, што менавіта вось так было тут спрадвеку і будзе пасля нас, што ўся гэта чароўная неспадзяванасць дойдзе і да нашых унукаў, а там перадасца і да праўнукаў. Разам з гэтым мы як усё роўна трапляем пад невытлумачальную ўладу мастака-чарадзея і гатовы з ім, як з гідам, блукаць ад адной рэчы да другой, знаёміцца з імі, разглядаць іх з усіх бакоў, і для нас ніколі не надакучвае гэты занятак. Мы нават баімся аднаго, каб яна, гэта вандроўка, крый Божа, не скончылася, не тое што, каб сказаць: досыць! — як гэта бывае на казённых, загадзя спланаваных экскурсіях. Часам невялічкая рэч, паэтычны твор, нагадвае сабой невялічкі шэдэўр. Да яго можна падыходзіць не адзін раз, аглядаць, перачытваць радкі і здзіўляцца ім — такую невытлумачальную сілу, магічнае і гіпнатычнае ўздзеянне маюць яны. Да ўсяго ўзнікае дзіўнае адчуванне, што гэты паэтычны шэдэўр даўно, яшчэ да таго, як мастак узяўся за пяро, існаваў недзе ў прыродзе, жыў аднаму яму вядомым жыццём, чакаючы шчасліўчыка, які натрапіць на яго, заўважыць, возьме і перанясе на паперу. І ім аказаўся А.Вялюгін. Ён знайшоў, можна сказаць, чароўна-казачную жар-птушку, узяў пад паху і прынёс дамоў, але не пасадзіў у клетку, каб любавацца і цешыцца яе прыгажосцю аднаму, а аддаў для ўсіх.

Знешне вершы А.Вялюгіна на першы погляд як быццам спакойныя, стрыманыя. Але варта ўчытацца ў іх, як адчуваецца, якая магутная выбуховая сіла тоіцца ў кожным слове, радку і вобразе! Кожны верш падобны да кратэра ці вулкана, дзе кіпіць, бушуе, хадуном ходзіць неўтаймаваная магма пачуцця і глыбока засяроджанай думкі, пагражаючы выплеснуцца цераз край, — такі вось неверагодны эмацыянальны зарад закладзены ў радкі кожнага верша паэта!

Анатолю Вялюгіну як паэту шчодра дапамагаў Вялюгін-кінасцэнарыст. Ці не таму некаторыя яго вершы не столькі разгортваюцца па законах кінадраматургіі, колькі ў іх прысутнічаюць кампаненты гэтага няпростага жанру, якім ён валодаў больш чым дасканала як былы вучань славутага кінамайстра А.Даўжэнкі. Гэта дапамагала бачыць яму рэчы аб'ёмна і глабальна, гаварыць пра іх на поўны голас і ў той жа час цёпла, шчыра і прачула.

За апошнія гады ён пражыў шмат чаго балючага, зазнаў нечуваныя сямейныя страты, ад якіх душа яго бралася вугалем. Але ён мужна пераносіў уласны боль, пераплаўляючы яго ў залатыя радкі паэзіі. Не верыцца, што яго не будзе сярод нас, мудрага, удумнага чарадзея мастацкага слова, нашчадка дзеда Цярэшкі, своеасаблівага Мікулы Селянінавіча, які пражыў ажно сто дванаццаць гадоў. Здаецца, кожную хвіліну ён можа з'явіцца сярод нас, устаць за сталом і выгукнуць на ўсю шырыню сваіх волатаўскіх грудзей: "Ціха, мора, чаго ты шуміш, я і сам бушаваць умею!"

Бывайце, дарагі Бацька, Чарадзей слова, Мастак і Творца, Анатоль Сцяпанавіч! Нізкі Вам паклон за ўсё зробленае, пражытае і перажытае!

Васіль МАКАРЭВІЧ.

РАЗВІТАЛЬНАЕ

Мог аплявух
Ён бонзу надаваць,
Заехаць смела для зануды
поўху.
Нашто вялікім званні надаваць,
Калі сынамі іх заве
Эпоха!

Магла
Яго ухвала неўспадзеў
На галаву, нібыта снег, зваліцца.
Па-княжы голас, кожны раз
з грудзей
Гучаў, як звон, з вячыстае
Званіцы.

Сябе
Не шкадаваў і не бярог
Хаця бяссонне груду год тачыла.
Вастрыў ён пёрка залаты нарог
Аб месяца святлістага
Тачыла.

Хто хітра мог
Яму заціснуць рот,
Ці пагражаць звысоку ўкаротам!
На д'ябла здаўся для яго курорт,
Хаця і быў бы ён
З усіх курортаў!

Пад шум
Альбо занудлівы шумок,
Калі нябёсы пагражалі карай,
Ішоў, як на малебен, у шынок,
Дзе вэрхал з музай ценькаю
Карчмарыў.

Ён мог,
Нібы гарэзнае дзяўчо,
Развернутае хворае Палессе.
Узяць сабе на дужае плячо
І наўпрасцяк адразу ў рай
Панесці.

Ля Буга
І славянскага Дняпра,
Употай хітравата мружыў вейка.
І, зачапіўшы кончыкам пяра,
Разматваў нітку з вузлякамі
Веку.

Ды слухаў,
Як на сушы і вадзе
Чыкрыжаць дні раскручаныя
стрэлкі.
І скрутны век бязлітасна вядзе
Па ім сваю ахвярную
Прыстрэлку.

І хто не знаў,
Без гулу і грымот,
Пагрозна скаланаючы глыбіні,
Грамы нікім нязведаных бядот,
Нібы ў громаадвод, у цемя
Білі!

Дармо, што не паспеў
Ссівець, як лунь,
І каб яго не трэснулі драбіны,
Не толькі сэрца, а вятрэц-валун
Яны ўшчэнт шчапалі
І драбілі.

Ратай пяра
Пайшоў за небасхіл
Па ржэўі дзён, разбэрсаным
і колкім.
А лісце жоўкне, як абрыўкі крыл,
Альбо да рэшты сцёртыя
Падкоўкі.

У Рэспубліканскім доме тэхнічнай творчасці кожнаму знаходзіцца справа па душы. Дзяўчынкі з цікавасцю вывучаюць мадэліраванне і канструяванне адзення, хлопчыкі захоплены радыёэлектронікай і вылічальнай тэхнікай, авіямадэліраваннем і канструяваннем дэльтапланаў. Усё гэта дапамагае многім таленавітым дзецям выбраць сваю будучую прафесію.

Фота Віктара Талочкі, Белінфарм.

ПА-СУСЕДСКУ

ДЗЯРЖАВА Ў ДЗЯРЖАВЕ

У Масквы сёння ёсць усе атрыбуты незалежнай дзяржавы: герб, гімн, урад, парламент, мытня, граніцы, войскі.

Цяпер паявіўся і флаг — мэр расійскай сталіцы Юрый Лужкоў зацвердзіў афіцыйны флаг горада-дзяржавы і палажэнне аб ім. Флаг уяўляе сабой чырвонае палотнішча з нязменным для Масквы Георгіем Перамаганосцам, які паражае змея. Флаг цяпер будзе прысутнічаць ва ўсіх урадавых установах, на будынку мэрыі, гарадской думы, прэфектур.

НАСТАЎНІКАМ – ПРЫВІЛЕІ

Нягледзячы на астранамічнае падаражанне жылля, Масква працягвае будаваць муніцыпальнае бясплатнае жыллё, і частку яго ўрад расійскай сталіцы мэтанакіравана перадае работнікам сацыяльнай сферы.

У гэтым годзе такі "ўзнос" склаў 20 тысяч квадратных метраў. Значную частку гэтых кватэр атрымалі настаўнікі. Зрэшты, такога шчасця прыйшлося чакаць 10—15 гадоў.

БЕЛІНФАРМ.

Турнэ не будзе

Англійскі спявак Роберт Палмер заявіў, што не паедзе ў турнэ са сваім новым альбомам "Honey".

Ён лічыць, што ажыццяўляць падобныя паездкі стала ўжо "не практычна". Замест гэтага спявак збіраецца сканцэнтраваць сваю энергію ў рабоце над яшчэ адным альбомам, які ён будзе запісваць разам з гуртом "The Power Station".

КЛІЗА папярэдзілі

Сябры папярэдзілі Кліза, што работа з Робертам Дэ Ніро можа аказацца для яго апошняй.

Кліз будзе здымацца замест Дэ Ніро ў самых небяспечных труках у фільме "Лятаючы цырк Монці-Рутана". Аднак Джон Кліз, які зрабіў сабе імя яшчэ ў 70-я гады, заявіў, што баяцца небяспекі не ў яго характары.

Смерць РОЛА ДЖУЛІО

Акцёр Рол Джуліо, вядомы па фільмах "Пацалунак шпіёнкі" і "Сям'я Адамсаў", памёр ва ўзросце 54 гадоў.

Апошнім фільмам для яго стаў "Гарачы сезон", у якім акцёр сыграў ролю бразільскага актывіста Чыка Мендэса. Ураджэнец Пуэрта-Рыка Рол Джуліо сыграў многіх палітычных дзеячаў, вядомы сваімі работамі і на тэатральнай сцэне.

На фінішы "зоркавага марафона"

Том Хенкс і Том Круз прызнаны самымі ўплывовымі акцёрамі Галівуда.

Хенкс займае 16-ю пазіцыю, а Круз — 22-ю ў штогадовым спісе, у які ўваходзяць крыху больш чым сто самых уплывовых людзей Амерыкі. Іх бліжэйшы сапернік Клін Іствуд на 37—м месцы. Барбара Стрэйзанд абагнала Джулію Робертс (51-е месца) і заняла 31-ю пазіцыю.

Новы альбом "БІТЛЗ"

Да каляд выйдзе новы альбом "Бітлз", які быў запісаны для брытанскай радыёвяшчальнай карпарацыі.

У яго ўвойдзе некалькі вельмі рэдкіх песень, сярод іх і "I'll Be On My Way", якой раней не было ні ў адным з альбомаў групы.

ДАЯНА РОС атрымала ўзнагароду

Даяна Рос пабывала ў Лондане, дзе атрымала ўзнагароду за свой альбом "Ultimate Collection".

Прададзена ўжо больш як 1,2 млн. копій гэтага альбома, самы вялікі тыраж за 30-гадовую кар'еру спявачкі.

"QUEENSRYCHE" здаюць "экзамен"

Правёўшы 4 гады далёка ад музычнай сцэны, рок-група "Queensryche" вырашыла вярнуцца на эстраду са сваім новым альбомам "Абяцаная зямля" ("Promised Land").

Паводле слоў музыкантаў, гэты альбом вельмі важны і для іх кар'еры, і для асабістага жыцця, і з'яўляецца своеасаблівым экзаменам пасля поспеху папярэдняга альбома "Empire" ("Імперыя").

з гісторыі Беларусі

ЗАЯВА

Перш за ўсё, гэта збіранне беларускіх зямель у межах адзінага, у параўнанні з Расіяй вытворча-гаспадарчага і этнаграфічнага арганізма, паколькі значная іх частка, населеная беларусамі, адыходзіла па Рыжскаму дагавору да Польшчы, то праблему прапаноўвалася вырашыць шляхам вяртання рэспубліцы ўсходніх тэрыторый, неаддзельных эканамічна і этнаграфічна ад паветаў Мінскай губерні.

Па-другое, арганізацыя эканамічнага жыцця ва ўзноўленым тэрытарыяльна рэгіёне з улікам асаблівасцей быту насельніцтва, гістарычных традыцый гаспадарання, рэсурса-сыравіннага забеспячэння, спецыфікі вядзення сельскай гаспадаркі і на аснове адзінага з РСФСР гаспадарчага плана: у якасці першачарговай задачы аўтары называюць неадкладнае аднаўленне разбуранай вайною гаспадаркі.

Па-трэцяе, вяртанне для работы ў рэспубліцы беларускіх палітычных работнікаў, штучна раскіданых па Расіі імперыялістычнай і грамадзянскай войнамі, з адначасовым прыцягненнем работнікаў розных спецыяльнасцей, асабліва ў галіне земляробства, якія ведаюць край і жадаюць у ім працаваць.

Па-чацвёртае, вырашэнне шырокага комплексу пытанняў нацыянальнай культуры, асветы, мовы, уключаючы ў якасці ўдарнай задачы станаўленне нацыянальнай школы, кнігавыдавецтва на беларускай мове, пераклад на беларускую мову шэрага газет і вядзенне на ёй прапаганды і агітацыі; беларуская мова, побач з рускай, павінна стаць дзяржаўнай.

У заключэнне аўтары звярталі ўвагу на тое, што лічаць сваім рэвалюцыйным абавязкам выкарыстаць усе легальныя шляхі ўнутры РКП для прадухілення памылак партыі (у "Дакладной запісцы" — "у барацьбе за парушаемыя нацыянальныя правы беларускага народа і беларускіх камуністаў"), разлічваюць на сапраўдную падтрымку яе цэнтральных органаў і вераць у перамогу сапраўдных інтэрнацыянальных прынцыпаў у беларускім пытанні.

Для адпаведных тлумачэнняў пры разглядзе даклада ўпаўнаважваліся Ільючонак, Булат і Каранеўскі.

3. ЛЁСЫ ІДЭЙ І ЛЮДЗЕЙ

"Заява" разглядалася на пасяджэнні Цэнтральнага бюро КП(б)Б 15 лютага 1921 г. з удзелам усіх, хто яе падпісаў. Выкладзеныя ў ёй меркаванні адстойваў адзін П.В.Ільючонак. Астатнія паводзілі сябе пасіўна. Яшчэ напярэдадні, у ходзе расследавання, І.П.Каранеўскі і М.С.Кудзелька (Чарот) прызналі неажыццявімасць у склаўшыхся рэаліях прапануемых патрабаванняў. С.Г.Булат зняў свой подпіс на падставе таго, што "Заява" "парушае адзінства Камуністычнай партыі". Як успамінаў Каранеўскі, на пасяджэнні ЦБ выступілі В.Кнорын, Я.Адамовіч, А.Славінскі: "Яны далі нам усім тады добры наганяй, паказалі на нашу памылковасць, шкоднасць і недапушчальнасць такіх заяў. Партспаганняў нікому з нас не вынеслі".

У пратаколе бюро зафіксаваны наступныя словы В.Г.Кнорына, адклікання якога з Беларусі патрабавалі падпісаўшыя Заяву: "Пастаноўка — не партыйная. У партыі не было выпадку, каб група вылучала выканаўчы орган для перамоў. Лічу, што хутчэй за ўсё гэта правакацыя некамуністычных рук". Член ЦБ, тагачасны нарком земляробства А.С.Славінскі ацаніў дэкларацыю як "няправільна складзеную", але ў якой "нічога контрэвалюцыйнага няма". А.Р.Чарвякоў сказаў: "Лічу, што злога намеру тут няма; ёсць толькі неабдуманыя адносіны". Пастанову прынялі такую: "ЦБ, азнаёміўшыся са зместам дэкларацыі групы "беларускіх камуністаў", прызнае яе нявытрыманай і неабгрунтаванай у камуністычным духу".

Мінула колькі часу пасля абмеркавання — і становішча ў бюро рэзка змянілася. Угледзеўшы ў "Заяве" спробу фракцыйнай работы, Кнорын даў распараджэнне старшыні Надзвычайнай камісіі Ротэнбергу правесці на кватэрах у ініцыятараў збору подпісаў вобыскі, а калі патрэбна, то і арышты. Загад быў выкананы ў ноч з 15 на 16 лютага. Пры вобысках былі знойдзены розныя матэрыялы і сярод іх "вельмі характэрныя заявы", якія гаварылі "аб выхадзе з маскоўскай камуністычнай партыі і што яны застаюцца ў беларускай камуністычнай арганізацыі". Магчыма, гэта былі чарнавыя накіды да даклада.

Як бы там ні было, але "справу" заводзіць не сталі і арыштаваных адпусцілі. Станоўчую ролю сыграў З.Х.Жылуновіч, які хоць і адмовіўся падпісаць "Заяву", тым менш за яе аўтараў палічыў патрэбным заступіцца. У заяве ў ЦКК КП(б)Б у лістападзе 1930 г. ён пісаў: "Я зрабіў гэта выступленне, просячы ў т.Адамовіча вызваліць арыштаваных супрацоўнікаў рэдакцыі газеты "Савецкая Беларусь", якую я рэдагаваў. А.Адамовіч неўзабаве даў такое распараджэнне".

Наркома асветы У.М.Ігнатоўскага, на якога ў паказаннях арыштаваных у 1930 г. ёсць спасылкі, як на ўдзельніка наркамасветаўскіх сходаў і падрыхтоўкі "Заявы", у Мінску ў той час не было.

Пасля пасяджэння ЦБ сходы беларусаў-камуністаў яшчэ некаторы час скліkaліся. П.В.Ільючонак паказваў следчым, што "ў гэты час сходамі быў выпрацаваны цэлы шэраг канкрэтных мерапрыемстваў, у тым ліку аб роўнасці 4 моў БССР".

У 20-я гады ўсе падпісаўшыя "Заяву" працавалі ў розных галінах нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва і культуры. А.Л.Бурбіс, якога называлі "камуністам без партбілета", стаў членам КП(б)Б. У чэрвені 1921 г. яго зацвердзілі на пасадзе намесніка наркома замежных спраў БССР. Ён выступіў адным з арганізатараў і быў членам праўлення таварыства Чырвонага Крыжа рэспублікі. У 1921—1922 гг. выбіраўся ў склад ЦВК БССР. Памёр у сакавіку 1922 г.

С.Г.Булат у маі 1922 г. быў выбраны сакратаром ЦБ КП(б)Б і зацверджаны загадчыкам аддзела прапаганды і агітацыі. Яго памяці (памёр у чэрвені 1922 г.) Я.Купала прысвяціў верш "На смерць Сцяпана Булата". Паэт пісаў:

Свет узняўся, схамянуўся...
Вер, свабодны вецер дуне
Па ўсёй чыста Беларусі!
Сні, таварыш, аб Камуне!

П.В.Ільючонак працаваў у выдавецтве "Савецкая Беларусь", намеснікам старшыні гандлёвага таварыства "Белпайгандаль". Прымаў удзел у рабоце замежнага бюро ЦК КП(б)Б (па пытаннях нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі). У лютым 1930 г. арыштаваны па абвінавачванню ў падтрымцы дзейнасці нацыянал-дэмакратаў. Быў прыгавораны да 10 год выпраўленча-працоўных лагераў, у лістападзе 1937 г. яшчэ на 5 гадоў. У кастрычніку 1942 г. вызвалены, а ў студзені 1943 г. зноў арыштаваны і зноў зняволены на 10 гадоў лагераў. Памёр у чэрвені 1945 г.

І.П.Каранеўскі працаваў у Наркамасветы, Інбелкульце, прарэктарам КамВНУ. З 1929 г. рэктар Белдзяржуніверсітэта, у 1937 г. — памочнік дырэктара Інстытута чырвонай прафесуры сусветнай гаспадаркі і сусветнай палітыкі. Арыштаваны ў ліпені 1937 г. НКУС СССР, у кастрычніку прыгавораны да ВМП. Расстраляны 29 кастрычніка ў Мінску.

М.С.Кудзелька (Чарот) прымаў удзел у стварэнні, а з 1923 г. кіраваў літаратурнай арганізацыяй "Маладняк", у 1925—1929 гг. працаваў рэдактарам газеты "Савецкая Беларусь". У 1922—1924 гг. выбіраўся кандыдатам, у 1924—1931 гг. членам ЦВК БССР. У студзені 1937 г. арыштаваны, а ў кастрычніку асуджаны да ВМП. Абвінавачванне тыповае для таго змрочнага часу: "з'яўляўся членам контррэвалюцыйнай нацдэмаўскай арганізацыі, па заданню кіраўніцтва якой праводзіў антысавецкую работу ў галіне літаратуры, друку, мастацтва". Расстраляны 29 кастрычніка ў Мінску.

Такія вось трагічныя лёсы людзей. А ідэі?

У 20-я гады ў ходзе нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва ў жыццё праводзіліся многія ідэі нацыянальнага адраджэння, у тым ліку і прама сугучныя "Заяве 32-х", хаця аб гэтым і не гаварылася. Успомнім тэрытарыяльнае ўзбуйненне рэспублікі шляхам вяртання ёй беларускіх зямель, правядзенне эканамічнай палітыкі, перш за ўсё ў вёсцы, што адпавядала традыцыям гаспадарання, вяртанне ў рэспубліку нацыянальнай інтэлігенцыі, спецыялістаў народнай гаспадаркі як з РСФСР, Украіны, так і з-за мяжы. Прыгадаем карэнізацыю апарату кіравання, асабліва беларусізацыю. Сталінскім "карэнным паваротам" усё гэта было гвалтоўна спынена. З ім прыйшла контрбеларусізацыя, а беларусы-камуністы былі кінуты пад жорсткі каток палітычных рэпрэсій.

Разам з гэтым год ад году ўсё больш жорсткімі станавіліся і ацэнкі "Заявы 32-х" — ад "не вытрыманай і не абгрунтаванай у камуністычным духу дэкларацыі", "памылкі, якая паказвае нацыянальную замкнёнасць у межах адной партыі групы камуністаў" да "контррэвалюцыйнага факта", "нацыянал-дэмакратычнага катэхізіса" і "платформы, спісанай у эсэраўскай арганізацыі". У пасляваенныя гады гісторыкі наогул забылі аб існаванні гэтага дакумента. Ні ў артыкулах, ні ў манаграфічных працах, ні нават у "Нарысах гісторыі Камуністычнай партыі" нельга знайсці аб ім нават упамінання. Калі і сёння не аднавіць ісціну, дык наша гісторыя зноў застанецца з тым, што называюць "белымі плямамі".

Рубрыку вядзе доктар гістарычных навук, прафесар Мікола КУЗНЯЦОЎ.

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

"Дзяўчына прыемнага выгляду жадае пазнаёміцца з маладым чалавекам ва ўзросце 27—35 гадоў для стварэння сям'і.

Пра сябе: 29/165/54, адукацыя сярэднетэхнічная, гаварлівая. Люблю ўтульнасць, дзяцей, музыку, падарожжы. Нашу акуляры. Жыву ў інтэрнаце.

Пісаць на адрас: 222410, г.Вілейка, вул. Чапаева, 2–609. Сабалеўскай Алене".

"Пазнаёмлюся з добрай дзяўчынай, не старэйшай за мяне.

Пра сябе: 23/174, па гараскопу Шалец, шатэн, люблю сучасную музыку, дзяцей.

Адрас у рэдакцыі (абанент 49)".

"Мне 24/170/72, па гараскопу Стралец, валасы русыя, вочы блакітныя, стройная, маю пяціградовую дачку, жыллём забяспечана.

Жадаю пазнаёміцца з высокім, стройным мужчынам да 30-ці гадоў, які стане добрым бацькам маёй дачцэ, а мне — мужам.

Пажадана фота.

Пісаць на адрас: 213189, Магілёўская вобл., Круглянскі раён, в. Радча, Маркевіч Таццяне Васільеўне".

"Мужчына, які стаміўся ад адзіноты, хачу знайсці надзейнага сябра, здольнага падзяліць з ім усе цяжкасці гэтага нялёгкага жыцця.

Пісаць на адрас: 213010, Магілёўская вобл., г. Шклоў, УЖ 15/17–5. Ільюшыну Уладзіміру".

"Спадзяюся на сустрэчу з уважлівым, добрым мужчынам для стварэння сям'і.

Пра сябе: 38/167, валасы русыя, энергічная, добрая гаспадыня, без шкодных звычак.

Пісаць на адрас: 222120, г. Барысаў–4, п/п І–ВН № 735641".

"Мне 41/164. Па характару добры, спагадлівы. Алкаголем не злоўжываю. Зараз знаходжуся ў месцах зняволення (засталося 2 гады).

Жадаю пазнаёміцца для сумеснага жыцця з жанчынай 35—45 гадоў, з якой можна пражыць у каханні і згодзе. Дзеці — не перашкода.

Пісаць на адрас: 220600, г.Мінск, вул. Кальварыйская, 36, п/с 35–10. Лазбянкову Валерыю Васільевічу".

Шукаю сяброў

"Простая дзяўчына 18-ці гадоў вельмі любіць атрымліваць лісты і мець добрых сяброў.

Дзяўчаты, хлопцы, пішыце! Як жыццё? Можа камусьці-небудзь змагу дапамагчы. Усім абавязкова адкажу.

Пісаць на адрас: 213487, Магілёўская вобл., Мсціслаўскі раён, п/а Шамава, п. Нясцерава, д.9, кв. 18. Капота Алене".

"Пазнаёмлюся з энергічнымі юнакамі і дзяўчатамі для арганізацыі сваёй сумеснай справы.

Пра сябе: 16 гадоў, матэрыяльна забяспечаны, маю сярэднюю адукацыю. Спіртным не злоўжываю. Вясёлы.

Адрас у рэдакцыі (абанент 50)".

"Хачу знайсці добрых і надзейных сяброў, якія б дапамаглі мне ў цяжкую хвіліну.

Пра сябе: 16/153/53, па гараскопу Блізняты, валасы русыя, вочы цёмныя. Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 213189, Магілёўская вобл., Круглянскі раён, п/а в.Радча, п/п VI–40 № 652341".

"Хачу наладзіць сувязі са стваральнікамі аб'яднання маладых патрыётаў Беларусі з Маладзечна.

Пісаць на адрас: 225316, г. Баранавічы, вул. Прамысловая, д.5а, кв.112, А.Г.".

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

Вампіры

Вампіры (вупыры, пупары) — самыя жахлівыя стварэнні народнай міфалогіі. На сённяшні дзень, з уладараннем на Беларусі "масавай" заходняй культуры, мабыць, і самыя папулярныя. Варта нагадаць хаця б раман С.Кінга "Салімаў лёс" ці славутага "Дракулу" Ф.Копалы. Але ўсё па парадку. Перш за ўсё, як уяўлялі сабе вампіраў нашы продкі?

Лічылася, што вампірамі робяцца пасля смерці тыя людзі, якія пры жыцці зналіся з нячыстай сілай. Па начах яны прыходзяць найперш да сваіх ворагаў, але потым "уваходзяць у смак" і не шкадуюць ні сваякоў, ні сяброў. Ахвяра марнее, чэзне і памірае звычайна на працягу некалькіх дзён (паводле некаторых "навуковых" крыніц, пасля смерці яна таксама робіцца вампірам). Чалавек адчувае, што з ім адбываецца нешта не тое, што ён страчвае хутка жыццёвую сілу, але зрабіць нічога не можа. Здагадацца ж цяжка, бо ранку на скуры ахвяры крывасмок умела і акуратна залізвае.

Якія ж сродкі барацьбы з вампірамі выкарыстоўвалі ў нашых краях? Найперш запрашалі вопытнага чараўніка, каб даведацца, хто ж з нябожчыкаў заняўся гэткай згубнай справай. Калі хапала смеласці, можна было даведацца і самому. Дзеля гэтага пад які-небудзь посуд ставілі запаленую свечку так, каб яна не згасла. Апоўначы накрыўку знімалі і раптоўна асвятлялі пакой — пачвару можна было ўбачыць. Дарэчы, знешне вампір выглядае так, як і ў жыцці, толькі мае падвоены, як у змяі, язык і распухлыя ад смактання крыві губы (заўважым, што наконт звярыных іклаў, якія так ушанавалі стваральнікі "фільмаў жахаў", старыя кнігі нічога не кажуць).

Убачыўшы вампіра, трэба лупіць яго асінавым паленам наводліў. Так яго можна адвадзіць, але каб знішчыць, патрэбна адшукаць яго магілу, выкапаць труну, цела прабіць асінавым калом, а галаву адрэзаць і палажыць паміж ног. Здаецца, што вампіра таксама можна спаліць. Ва ўсякім разе, у адной старадаўняй кнізе напісана так: "Вампіры баяцца праточнай вады, крыжа, жалеза і срэбра. Яны не адлюстроўваюцца ў люстэрках, не маюць ценю, пралазяць у любую шчыліну. Днём спяць пад зямлёй у трунах, а ноччу палююць на жывых людзей. Іх скура бледная, як у нябожчыкаў. Забіць вампіра можна толькі асінавым калом, усадзіўшы яго ў сэрца, ці спаліць на кастры".

Шматлікія падручнікі па чараўніцтву дадаюць, што крывасмокі не пераносяць сонечнага святла, крыжа, нават складзенага з дзвюх трэсак, дзікіх руж, рабінавых ягад. Асабліва не цярпяць часночнага паху. Сучасны амерыканскі вампіролаг (вось жа даў Бог прафесію! — В.К.) Стыў Каплан сцвярджае, што "часнок растварае ў крыві тлушч, які з'яўляецца любімым ласункам вампіраў".

Гэтыя ці падобныя пачвары існуюць практычна ва ўсіх народаў. У Індыі і Афрыцы час ад часу з'яўляецца гул — дух, які прымае чалавечае аблічча. Ён есць чалавечыя трупы, асабліва любіць дзіцячыя. Кінутыя ў яго прадметы і кулі праходзяць наскрозь без якой-небудзь для яго шкоды.

Вампіры існавалі і ў старажытнагрэчаскай міфалогіі. Яны "карміліся" сэрцамі і крывёю жывых людзей. У Германіі з XII—XIII стагоддзяў захаваліся апісанні "жывых мерцвякоў". На астравах Ціхага акіяна побач з жывымі абарыгенамі прыжыліся мерцвякі-зомбі, якія п'юць чалавечую кроў. Аўгусцін Калмэт, манах-бенедыкцінец, пісаў у 1746 годзе: "Жах перад вампірамі асабліва моцны ў Венгрыі, Чэхіі, Маравіі, Польшчы і Грэцыі. Гэты жах выклікаюць самі нябожчыкі, якія быццам бы не хочуць адразу разлучыцца са светам жывых". Манах пісаў, што ў Маравіі (усходняя частка Чэхіі, зусім недалёка ад Палесся, — В.К.) можна літаральна кожны дзень назіраць нябожчыкаў, якія выходзяць са сваіх магіл і спакойна садзяцца за стол побач з жывымі. Часам без слоў, кіўком галавы яны ўказваюць на тых, хто павінен хутка памерці. І толькі публічнае спальванне "жывых мерцвякоў" магло дапамагчы пазбавіцца ад іх. У Шлёнску (паўднёвы захад Польшчы), каб пазбавіцца ад няпрошаных гасцей з таго свету, ім адсякалі галаву, а потым яе спальвалі. Аб тым, што нябожчык устаў з труны і зрабіўся вампірам, сведчылі рэчы, што належалі яму пры жыцці, а пасля смерці гаспадара пачыналі самаадвольна рухацца па хаце.

Калмэт таксама апісваў выпадак, які здарыўся на грэчаскім востраве Міканас. У 1700 годзе там памёр селянін, якога мясцовыя жыхары не ўзлюбілі за шкодны і злы характар. На працягу дзесяці дзён пасля сваёй смерці ён наводзіў страх на жыхароў вострава і супакоіўся толькі тады, калі яго труп выкапалі з магілы і спалілі на беразе мора, выразаўшы сэрца.

Добра вядомая ў наш час вандроўніца і даследчыца Алена Блавацкая (1831—1891) апісвала выпадкі вампірызму ў Расіі: "Губернатар правінцыі Ч., 60-гадовы мужчына, прымусіў свайго падначаленага выдаць за сябе ягоную прыгажуню-дачку. Пасля вяселля ён паказаў сваю тыранскую натуру: збіваў жонку і не дазваляў ёй паказвацца на людзях. Калі надышоў яго час паміраць, ён забараніў ёй выходзіць замуж паўторна. Але пасля яго смерці яна ўсё ж узяла шлюб з адным маладым чалавекам. Тады нябожчык пакінуў труну, прыйшоў дадому і жорстка збіў сваю жонку, як гэта ён рабіў і пры жыцці. Гэтыя збіванні паўтараліся кожную ноч. "Жывога мерцвяка" бачылі многія людзі, але ніхто не мог даць яму рады, нават казакі ў колькасці 50 чалавек, што прыбылі ахоўваць новага губернатара. Калі ж астанкі дасталі з магілы, высветлілася, што крываносныя сасуды цела поўныя крыві, а шчокі і губы ружовыя ад яе. Тады ў сэрца трупа ўбілі асінавы кол. Пры гэтым цела як бы сканала, а з раны пырснуў фантан крыві. Пасля гэтага начныя візіты мерцвяка скончыліся".

Некаторыя сучасныя спецыялісты акультных навук лічаць, што вампіры — гэта духі, якія калісьці былі жывымі людзьмі, а пасля фізічнай смерці знаходзяцца ў астрале. Яны забіраюць энергію ў жывых мужчын і жанчын і тым ратуюцца ад апускання ў больш глыбокія астральныя сферы. Гэтыя "жывыя мерцвякі" здольныя існаваць на зямлі многія стагоддзі. А тыя з іх, што змаглі завалодаць целам жывога чалавека, вядуць двайное жыццё.

Літаратура і асабліва кіно справакавалі на Захадзе моду на вампірызм. У буйных універмагах нарасхват чырвона-чорныя палярыны — сімвал вампіра графа Дракулы. Добра разыходзяцца коміксы, а па пошце можна атрымаць набор для барацьбы з крывасмокамі. Створаны нават досыць папулярны Амерыканскі цэнтр даследаванняў вампірызму. У выніку часам назіраецца страх перад вампірамі, а то і масавы псіхоз. У Вісбадэне (Германія) забілі драўляным калом святара Мільха Ганса. Нейкая сербка ў былой Югаславіі віламі закалола ўласную дачку, а потым усадзіла ў сэрца няшчаснай асінавы кол. На судзе яна растлумачыла, што яе дачка была вампірам...

Зрэшты, чаму здзіўляцца, калі нават вядомыя людзі сур'ёзна ставяцца да праблемы. Так, памянёны галівудскі рэжысёр Фрэнсіс Копала вельмі сур'ёзна і без ценю сумнення заявіў: "Кроў з'яўляецца сакральным (таямнічым, маючым адносіны да рэлігіі, абрадным — В.К.) элементам жыцця і смерці".

Ваўкалакі

Іх часта змешваюць з вампірамі. Блытаніну павялічваюць складальнікі слоўнікаў, якія перакладаюць рускае слова "вурдалак" як "ваўкалак". "Вурдалак" — гэта тое ж, што вампір, крывасмок, "ваўкалак" жа на рускую мову можна перакласці толькі як "оборотень".

Ёсць, праўда, агульная рыса, якая збліжае два пачварныя стварэнні — гэта ненасытная крыважэрнасць. Менавіта таму ваўкалакі, як і вампіры, з'яўляюцца любімымі персанажамі сучасных трылераў.

Ваўкалакі — людзі, якія вольна ці нявольна прымаюць воўчы выгляд. У звярыным абліччы ваўкалакі ў вялікай колькасці пажыраюць людзей і жывёлу. Вельмі агрэсіўныя і небяспечныя. Ад звычайных ваўкоў (якія, дарэчы, нават іх пабойваюцца) ваўкалакі адрозніваюцца адмысловай велічынёй, а таксама вялікай галавой з чатырма вачыма: два вокі там, дзе ім і належыць быць — на лбе, два — на патыліцы.

Як ужо гаварылася, ваўкалакам можна стаць не па сваёй волі — пасля смерці ці ад укусу іншага ваўкалака. Такія "нявольнікі", калі іх забіваюць ці цкуюць сабакамі, плачуць чалавечымі слязамі.

"Добраахвотныя" ваўкалакі — злосныя чараўнікі. Прымаюць воўчае аблічча ў сваіх карыслівых мэтах.

Каб пераўтварыцца ў ваўкалака, трэба тройчы перакуліцца цераз нож, тырчком уваткнуты ў зямлю. Пры гэтым вымаўляецца асаблівая замова, якую складальнік ЦБМ, на жаль, запамятаваў. Калі ж трэба зноў стаць чалавекам, чараўнік перакульваецца цераз нож у адваротным парадку. Сам па сабе працэс даволі небяспечны, бо, калі хто-небудзь падпільнуе гэтыя пераўтварэнні і вырве нож з зямлі ў час чараўніцкіх "кульбітаў", чалавек так назаўсёды і застанецца ваўком.

Прыкметы і прымхі

...Калі цяжарная жанчына прыйдзе што-небудзь пазычыць, даваць нічога нельга (нішто сабе альтруізм. — В.К.), бо ў вашай хаце завядуцца мышы, якія будуць псаваць ежу і адзежу. Бывае і так: вагітная зойдзе ў хату што-небудзь папрасіць, ён больш ці менш ветліва адмовіць, а мышы ў гаспадарцы ўсё роўна завядуцца (мабыць, тут ролю адыгрывае сам факт прысутнасці цяжарнай у чужой хаце. — В.К.). Каб гэтага не здарылася, трэба кідаць услед жанчыне вуглі ці кавалкі пячной гліны. Праўда, гэтым ужо наклікаецца непрыемнасць на будучае дзіця — як народзіцца, будзе любіць есці вугаль і гліну (як вядома, так часам і здараецца).

...Нельга сядзець на парозе, калі цераз яго пераступае жанчына, таму што калі яна ў гэты час будзе "нячыстай", у таго, хто сядзеў, пойдуць болькі па целе.

...Зараз часта можна назіраць выкінуты стары абутак, асабліва каля абутковых крамаў: новае надзеў, старое выкінуў. А вось нашы продкі лічылі, што атопкі выкідваць нельга, бо можа прывязацца нячыстая сіла (мабыць, як ушануе стары абутак, то і таго, хто яго насіў. — В.К.). Іх... ставілі на страху.

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

КІНААНОНС

8–13 лістапада

"УСЕПАГЛЫНАЛЬНАЯ СТРАСЦЬ" (ЗША) — Ванэса Рэдгрэйв, Джанатан Прайс у камедыі. Герой фільма выпадкова скідвае ў чан з шакаладам трох рабочых. Шакалад набывае сенсацыйны смак. Кіраўнік кампаніі павышае яго па службе і патрабуе захаваць рэцэпт у тайне. ("Аўрора").

"РАДАСЦІ ІНТЫМНАГА ЖЫЦЦЯ" (Італія) — гераіня фільма едзе ў Парыж, дзе рыхтуецца паўстанне жанчын (Вялікая французская рэвалюцыя), а замест сябе пакідае правінцыяльную актрысу, якая мае з ёю надзвычайнае падабенства. ("Бярэсце").

КІНАТЭАТР "ПІЯНЕР" ЗАПРАШАЕ НА ТЫДЗЕНЬ МУЗЫЧНАГА КІНО

"АТЭЛА" (фільм-опера, 2 с., ЗША) — 9 лістапада ў 19.00.

"ТРАВІЯТА" (фільм-опера, 2 часткі, ЗША—Італія) — у ролях: Т.Стратас, П.Дамінга, К.Макнэйл пры ўдзеле артыстаў Вялікага тэатра СССР К.Максімавай і У.Васільева. 10-га лістапада ў 13.00, 11-га ў 18.40.

"КАРМЭН" (Іспанія), рэж.К.Саура — фільм аб уладзе мастацтва над лёсам чалавека. 12—13-га лістапада ў 18.30.

БЯСПЛАТНЫ СЕАНС

"Залатыя старонкі савецкай кінакамедыі" ("Масква", 13-га лістапада ў 11.00).

КІНААФІША МІНСКА

8 лістапада

"МАСКВА": "Рэмба-3"** — 13.30, 15.30, 17.30, 19.30, 21.30.

"КАСТРЫЧНІК": "Скалалаз" — 14.30, 16.30, 18.40, 20.50. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Вялікі"(д) — 14.30. "Усепаглынальная страсць" — 12.30, 16.30, 18.30, 20.30. "Самаволка" — 13.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Я прыйшоў з мірам" — 15.00.

"БЯРЭСЦЕ": "У напрамку сонца" — 12.00, 13.50. "Каралмсцівец" — 11.30, 15.00. "Радасці інтымнага жыцця"** — 13.20, 16.50, 18.30, 20.10.

"Імперыя пачуццяў" — 15.40, 17.30, 19.20, 21.10.

"ВІЛЬНЮС": "Пятая малпа" — 12.00, 15.20. "Скарпіён" — 13.50, 17.10. "Эмануэль"**** — 18.40, 20.10, 21.40. Інфармацыйна-пацяшальная праграма "Усмешка" — 20.30.

"ДРУЖБА": "Паўзком ад гангстэраў" — 13.40, 17.10, 18.50. "Самалёт ляціць у Расію" — 15.20. "Японская лэдзі Чатэрлей"**** — 20.30, 21.50. Відэабар працуе з 12.00.

"ПАРТЫЗАН": "Школа ўцех"*** — 15.15, 18.35, 20.20, 22.00(н). "Адзін дома" (камедыя) — 13.30, 16.50.

"ПЕРАМОГА": "Скалалаз"** — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00.

"САЛЮТ": "Паўзком ад гангстэраў" — 13.30, 15.10, 16.50, 18.30, 21.40. "Круты палюбоўнік"*** — 12.00, 20.10.

"СУЧАСНІК": "Легенда пра дыназаўра-2" — 14.00, 17.40. "Парыжскія свавольніцы"*** — 15.50, 19.30, 21.10.

"БЕЛАРУСЬ": "Матылёк"("Гвендлін")*** — 10.30, 14.00, 17.10, 20.50. "Скарбы Амазонкі"** — 11.00, 16.00, 19.10. "Трыццатага" — знішчыць!" — 12.20, 19.00. "Алігатар" — 12.30, 17.30.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак календарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

аб правядзенні адкрытай падпіскі на акцыі першага выпуску адкрытага акцыянернага таварыства "Усім светам"

Заснавальнікі таварыства:

1. Фінансавае таварыства з абмежаванай адказнасцю "Інтэркантыненталь", 220030, г.Мінск, вул.К.Маркса, 40.

2. Рэспубліканская асацыяцыя маладзёжных прадпрыемстваў і арганізацый (Рампа), 220030, г.Мінск, вул.К.Маркса, 40.

3. Адкрытае акцыянернае таварыства "Першы рэспубліканскі інвестыцыйнны фонд, які акумуліруе прыватызацыйныя чэкі "Маёмасць", 220030, г.Мінск, вул.Энгельса, 30.

4. Беларускі акцыянерны камерцыйны банк "Еўрапейскі", 220030, г.Мінск, вул.Энгельса, 30.

5. Яловік Аляксандр Сцяпанавіч.

Аб'яўлены Устаўны фонд 5 000 000 (пяць мільёнаў) рублёў.

Мэтай дзейнасці таварыства з'яўляецца рэалізацыя інвестыцыйных праектаў у шматлікіх сферах эканомікі Рэспублікі Беларусь шляхам мабілізацыі фінансавых і матэрыяльных рэсурсаў, іх перараз-меркавання і эфектыўнага выкарыстання, ажыццяўлення любых відаў гаспадарчай дзейнасці, не забароненых заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, накіраваных на атрыманне прыбыткаў, задавальненне матэрыяльных і сацыяльных патрэбнасцей акцыянераў і працоўнага калектыву таварыства.

Мэтай дзейнасці таварыства з'яўляецца мабілізацыя свабодных грашовых сродкаў фізічных і юрыдычных асоб, іх інвесціраванне ў канкрэтныя эканамічныя і сацыяльныя праекты.

Для ажыццяўлення сваёй мэты таварыства арганізуе комплекс вытворчасці па перапрацоўцы малочнай прадукцыі.

Грашовыя сродкі, атрыманыя ў выніку падпіскі на акцыі таварыства, будуць выкарыстаны для рэалізацыі вышэйназванага праекта і стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы таварыства.

Устаўны фонд падзелены на 500 простых імянных акцый намінальным коштам 10 000 (дзесяць тысяч) рублёў кожная.

Адкрытая падпіска на акцыі таварыства праводзіцца на працягу 3-х месяцаў з дня апублікавання ў сродках масавай інфармацыі Рэспублікі Беларусь паведамлення аб яе правядзенні.

Падпіска на акцыі праводзіцца шляхам заключэння дагавора аб падпісцы паміж падпісчыкам і ФТАА "Інтэркантыненталь", якое ўпаўнаважана заснавальнікамі таварыства праводзіць неабходную работу па яго стварэнню, па адрасу: г.Мінск, вул.К.Маркса, 40—36.

Аплата за акцыі ажыццяўляецца шляхам пералічэння грашовых сродкаў на часовы накапляльны рахунак, адкрыты ў беларускім АКБ "Еўрапейскі".

Фізічныя асобы могуць падпісацца на акцыі за наяўны разлік у пункце падпіскі на акцыі.

У выпадку прызнання таварыства неплацежаздольным, а таксама адмовы падпісчыка ад выкупу акцый, на якія ён падпісаўся, сродкі вяртаюцца на працягу 30 дзён.

Таварыства выкарыстоўвае Устаўны фонд для дасягнення яго асноўнай мэты ў адпаведнасці з яго Статутам і рашэннем сходу акцыянераў.

Заснавальнікі таварыства набываюць 400 простых імянных акцый, у тым ліку:

— ФТАА "ІНТЭРКАНТЫНЕНТАЛЬ" — 18 акцый, што складае 180 000 рублёў.

— Асацыяцыя "РАМПА" — 18 акцый, што складае 180 000 рублёў.

— Першы рэспубліканскі інвестыцыйны фонд — 18 акцый, што складае 180 000 рублёў.

— Банк "ЕЎРАПЕЙСКІ" — 18 акцый, што складае 180 000 рублёў.

— Яловік Аляксандр Сцяпанавіч — 328 акцый, што складае 3280 000 рублёў.

Падпіска спыняецца да заканчэння тэрміну ў выпадку фарміравання поўнага памеру аб'яўленага Устаўнога фонду.

У выпадку недасягнення пры падпісцы аб'яўленага Устаўнога фонду, фактычна набраны Устаўны фонд сцвярджаецца на Канферэнцыі заснавальнікаў пры ўмове дасягнення нарматыўнага ўзроўню, устаноўленага заканадаўствам.

Грашовыя сродкі, сабраныя пры падпісцы, не могуць быць выкарыстаны да дзяржаўнай рэгістрацыі таварыства.

У падпісцы можа быць адмоўлена пры непрадастаўленні падпісчыкам дэкларацыі аб даходах.

Больш дакладную інфармацыю аб правядзенні падпіскі можна атрымаць па адрасу: 220030, г.Мінск, вул.К.Маркса, 40—36, тэл.27–40–75.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 8, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
* 8.25. "Чарапашкі ніндзя".
9.15. Дзелавы веснік.
9.30. "Паласа Сімарона" (ЗША). Фільм 15-ы.
10.45. Падарожжы, сустрэчы, адпачынак.
* 11.05. "Доктар Айбаліт". 1-я і 2-я серыі.
11.25. "Бімбат".
◆ 11.45. "Госця з будучыні". 1-я серыя.
12.50. "АБС-клуб" у Амерыцы.
13.05. Музыка без межаў.
◆ 13.50. "Анюціны вочкі і барскія ласкі".
15.00. "Нов і К"-топ-10.
16.00. "Еўфрасіння Полацкая". Д/ф.
16.30. "Бімбат" на фестывалі "Залатая восень Славуціча".
17.00. Навіны.
◆ 17.10. "Маё каханне, мой смутак".
18.10. Навіны (Віцебск).
18.25. Пяць хвілін на жарты.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамікст.
19.20. Мост.
19.50. Эканамічная хваля.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. "Музыка без межаў". Фэст па-нарвежску.
22.10. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
◆ "Раман імператара. Дварцовая хроніка". 1-я серыя. Кантакт. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
* 8.00. "Вайна гобатаў".
◆ 8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Ты памятаеш, таварыш...
* 9.30. "Казка пра цвёрды арэх".
15.00. Вясёлыя ноткі.
15.30. Чароўны свет, ці Сінема.
16.00. Джэм.
◆ 16.20. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. Тайны Старой плошчы.
17.30. Загадка СБ.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе". Л.Ландау.
18.00. Гадзіна пік.
◆ 18.30. "Дзікая Роза".
18.55. Мы. Аўтарская праграма У.Познера.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. З першых рук.
20.50. Песня-94.
◆ 21.35. "Аповесць непагашанага Месяца".
23.20. У свеце джаза.
23.40. Аўта-шоу.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

6.30. Формула-730.
7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Гандлёвы дом.
8.40. Без рэтушы.
9.35. Кліп-антракт. Н.Сенчукова.
9.45. "К-2" прадстаўляе: "Ню".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Новая лінія.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Свята кожны дзень.
16.25. Тэніс. "Кубак Крамля".
17.25. Ваша права.
17.40. "Востраў надзей". Відэафільм.
18.05. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Ніхто не забыты".
◆ 19.45. "Парыж вачамі..." (Францыя).
21.45. Экран крымінальных паведамленняў.
22.20. Аўтаімгненне.
22.30. Рака часу.
22.35. Тэніс. "Кубак Крамля".
◆ 23.05. "Яблыні" (Германія).
0.55. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
* 12.10. "Уся справа ў капелюшы".
12.25. "Нямецкая хваля".
12.50, 14.20, 16.40, 19.25. Музычны момант.
13.00. Хуткая дапамога.
◆ 13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
◆ 14.45. "Тайна вілы".
16.25. Чароўная лінія.
* 16.45. "Белае верблюдзяня" і інш.
17.20. Там, дзе жыве Павуціныч.
17.35. Музычная праграма для дзяцей.
17.55. Паралельны горад.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆ 19.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
20.20. "Прыгажун Джэк". Д/ф.
20.40. Кансерватар.
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
◆ 22.05. "Чэкіст".
23.35. Фрагменты з балета П.І.Чайкоўскага "Спячая прыгажуня".

8-ы канал

* 18.00. Мультпарад-3.
18.40. Студыя "Інтэкс".
18.50. БАНТ.
◆ 19.00. "Марэна Клара".
* 19.50. "Том і Джэрсі".
19.55. "Нямецкая хваля".
20.25. Шанц-прыз.
◆ 20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
21.50. Foxy music.
22.50. Кароткаметражны фільм.

НТВ

◆ 17.00. "Айвенга". 7-я серыя.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё". 27-я серыя.
18.00 і 21.00. "Сёння".
18.35. Тэніс.
◆ 19.20. "Перадсмяротны буйны план".
◆ 21.35. "Шантаж". 2-я серыя.
22.35. Часінка.
23.05. Рэтра-ТБ. Сустрэча з Ф.Абрамавым.

■ 9, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00 Навіны.
8.10. Эканамікст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
◆ 8.25. "Раман імператара. Дварцовая хроніка". 1-я серыя.
9.35. Дайджэст.
◆ 9.45. "Маё каханне, мой смутак".
* 10.45. "Доктар Айбаліт". 3-я серыя.
10.55. "Бімбат".
◆ 11.25. "Госця з будучыні". 2-я серыя.
12.30. Гісторыя ДАВТа Беларусі ў асобах.
13.35. "Ідэальнае злачынства".
15.10. Відзьма-нявідзьма.
16.20. Вывучаем сваю гісторыю.
16.45. "Бімбат".
17.00. Навіны.
◆ 17.10. "Маё каханне, мой смутак".
18.10. Навіны (Гомель).
18.25. Пяць хвілін на жарты.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. "Крок". Ток-шоу з удзелам пісьменніка Эдуарда Успенскага.
19.40. Радавод. "Што ні край, то свой звычай".
20.00. Праграма для сям'і.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Міжнародная праграма.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
◆ "Раман імператара. Дварцовая хроніка". 2-я серыя. Кантакт. Пад купалам Сусвету. Канцэрт групы "Чайф".

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
* 8.00. "Вайна гобатаў".
◆ 8.25. "Дзікая Роза".
9.00. Зорная гадзіна.
* 9.40. "Амба".
15.00. Паглядзі, паслухай.
* 15.20. "Лятаючы дом".
16.00. Сіняя птушка.
◆ 16.20. "Элен і хлопцы".
16.50. Свет сёння.
17.00. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
17.30. Чалавек і закон.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе". Д.Вертаў.
18.00. Гадзіна пік.
◆ 18.30. "Дзікая Роза".
18.55. "Два дні і ўсё жыццё". Д/ф.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Маналог.
◆ 20.50. "Смерць нягодніка" (Францыя).
23.10. Шэсць вечароў з Ю.Нікуліным. Вечар 5-ы.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Кліп-антракт. М.Раманідзі.
8.30. Гандлёвы дом.
8.45. Дэпеша.
9.15. Здарова жывеш.
9.30. Кіно ў лістападзе.
◆ 9.45. "Санта-Барбара".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Там-там навіны.
15.35. Свята кожны дзень.
15.45. Далёкі Усход.
16.25. Тэніс. "Кубак Крамля".
17.25. Фільм-прэм'ер.
17.40. Гаспадар.
18.10. Калегі.
18.20. Зоркі Амерыкі.
19.25. Падрабязнасці.
◆ 19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Вінілавыя джунглі.
21.05. "Берыя". Д/ф.
22.20. Аўтаімгненне.
22.30. Рака часу.
22.35. Тэніс. "Кубак Крамля".
23.05. Экран крымінальных паведамленняў.
23.10. Тэатральны фестываль у Эдынбургу.
0.10. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
12.50, 14.20, 16.50, 19.25. Музычны момант.
13.00. Хуткая дапамога.
◆ 13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
14.25. Тэлемагазін.
◆ 14.45. "Нябёсы запаветныя".
17.00. Міні-футбол. "Зеніт-84" – зборная Санкт-Пецярбурга.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆ 19.30. "Каміла, ці Нераскрытыя таямніцы".
20.20. Канцэрт да Дня міліцыі.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
21.55. Блеф-клуб.
22.30. Ваш стыль.
22.40. Працяг канцэрта да Дня міліцыі.

8-ы канал

18.00. "Астэрыкс і сюрпрызы Цэзара" (Францыя), 1-я частка.
18.45. СОЛТЭК.
◆ 19.00. "Марэна Клара".
19.55. Агенцтва "Пармікс".
20.05. "Нямецкая хваля".
◆ 20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
◆ 21.50. "Моцны арэшак-1".

НТВ

◆ 17.00. "Айвенга". 8-я серыя.
17.30. "Дзікая прырода: барацьба за жыццё". 28-я серыя.
18.00 і 21.00. "Сёння".
18.35 і 0.05. Баскетбол. Чэмпіянат Еўропы.
◆ 19.05. "Вялікі Вальдо Пепер".
◆ 21.35. "Шантаж". 3-я серыя.
22.35. Часінка.
23.05. Кафе "Абломаў".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

НАДВОР'Е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, у паўднёва-заходніх раёнах невялікія ападкі. Тэмпература паветра ў Мінску, Магілёве, Віцебску — +2—4°, Гомелі — +3—+5°, Гродна — +4—+6°, Брэсце — +5—+7°.

У апошнія двое сутак: 9-га — часам невялікія ападкі, слабы галалёд, 10-га — без істотных ападкаў. 9-га ноччу — каля -0°, 10-га ноччу — +4— -1°, днём — -2— -7°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Вера ШЧЭЦІНА

Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк",
220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і зверстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Зак. 119.
Тыраж у лістападзе 49 695, па суботах-50 695.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ